ਸ਼੍ਰੀਮੰਤ ਬਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਪਾਟਿਲ

ਬਨਾਮ

ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ, ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਲਿਖਤ2019 ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 992)

13 ਨਵੰਬਰ, 2019

[ਐਨਵੀ ਰਮਨਾ, ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਮੁਰਾਰੀ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਸੰਵਿਧਾਨਭਾਰਤ ਦੀ - ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ; ਆਰਟੀਕਲ.190(3)(ਬੀ), 191(1), 191(2) - ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ/ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ - ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਦਾਇਰੇ ਅਧੀਨਆਰਟੀਕਲ.32 - ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ 15ਵੀਂ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ - ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਜਪਾ ਇਕੱਲੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਸੀ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕੀ - ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ.ਡੀ(ਐੱਸ.) ਦੀ ਗਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 2019 ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਡਬਲਯੂ.ਪੀ(ਸੀ) ਨੰਬਰ 997/19 ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਆਚਰਣ ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਵ੍ਹਿਪ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ - ਕਿਹਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਸੌਂਪੇ - ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਸੌਂਪੇ- ਅਸਤੀਫ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਕਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ(ਸੀ) ਨੰਬਰ 872/19 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ - ਅਸਤੀਫ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ: 3-5 13 ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ (ਡਬਲਯੂਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 1005/19 ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਅਤੇ ਡਬਲਯੂਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 998/19, 1000/19, 1001/19, 1006/19 ਵਿੱਚ 10 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। & 1007/19) – 2019 ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 7 ਅਤੇ 8 ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ – ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

ਨੇ 23.07.2019 ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਵੋਟ ਗੁਆਉਣ 'ਤੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ - 25.07.2019 ਅਤੇ 28.07.2019 ਨੂੰ, ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਪੰਜ ਅਯੋਗ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਜੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰੱਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਵੈਇੱਛਤ ਜਾਂ ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਸਨ; ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣਾ, 15ਵੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਅਯੋਗਤਾ - ਰੱਖੀ ਗਈ: ਸਪੀਕਰ, ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤ ਇਹ ਉਚਿਤ, ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ - ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ/ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਘੇਰਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਅਸਤੀਫਾ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ - ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੀ ਸੁਤੰਤਰ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਅਸਤੀਫਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ, ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਦਨ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ - ਅਸਤੀਫੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਪੀਕਰ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਹਰੀ ਕਾਰਕ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਹੈ - ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿਚ, ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ - ਨਾਲ ਹੀ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ– ਆਰਡਰ ਮਿਤੀ. 25.07.2019 ਅਤੇ 28.07.2019 ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ 2019 ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 1, 3-5, 7 ਅਤੇ 8 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਅਰਥਾਤ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ 15ਵੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੱਕ ਇੱਕ

ਪਾਸੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ - ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਨਿਯਮ - ਅਧਿਆਇ 22, ਆਰ.202 (2) – ਸੰਵਿਧਾਨ (ਤੀਹਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1974 – ਸੰਵਿਧਾਨ (ਪੰਜਵਾਂ-ਦੂਜਾ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1985 – ਸੰਵਿਧਾਨ (9ਵਾਂ-ਪਹਿਲਾ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2003 – ਕਲਾਵਾਂ। 75(1ਬੀ), 164(1ਬੀ) ਅਤੇ 361ਬੀ - ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ (ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ) ਨਿਯਮ, 1986 - ਆਰ.7(3)(ਬੀ) - ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ - ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 - ਐੱਸ..36(2)।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਸੰਵਿਧਾਨ (ਤੀਹਤੀਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1974 - ਧਾਰਾ 190(3)(ਬੀ) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ - ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ/ਅਸਵੀਕਾਰ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਜੋ ਨਿਆਂਇਕ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ। ਸਮੀਖਿਆ – ਹੋਲਡ: ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ - ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ 33ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਨੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਦੇ ਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹਾ ਵਿਵੇਕ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਤੀਫਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਪੀਕਰ "ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਸਤੀਫਾ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਜਾਂ ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ" - ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਕਿ ਅਸਤੀਫੇ "ਸਵੈਇੱਛਤ" ਜਾਂ "ਸੱਚੇ" ਸਨ, ਸਪੀਕਰ ਦੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹ ਇਸ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਸਦੀ "ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ" - ਭਾਵੇਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹੈ, ਇਹ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸਤੀਫਾ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਜਾਂ ਅਸਲ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਆਰਟ. 190(3)(ਬੀ) - ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਫਰਜ - ਦਾ ਘੇਰਾ - ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਸੰਵਿਧਾਨ (9ਵਾਂ ਪਹਿਲਾ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2003 - ਕਲਾਵਾਂ। 75(1ਬੀ), 164(1ਬੀ) ਅਤੇ 361ਬੀ - ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ

ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਅਯੋਗ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ - ਹਾਲਾਂਕਿ, 17 ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 15 ਨੇ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਦਨ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਅਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਹੁਣ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ - ਹੋਲਡ: ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਡਬਲਯੂਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 992/19 ਅਤੇ ਡਬਲਯੂਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 1003/19 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬੇਅਸਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਜੋ ਅਯੋਗ ਹੋਣ ਦੀ ਕਗਾਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਤੁਰੰਤ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਯੂ/ਆਰਟਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਵੇਗਾ। 75(1ਬੀ), 164(1ਬੀ) ਅਤੇ 361ਬੀ - ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗੀ, ਸਗੋਂ 91ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਹਰਾ ਦੇਵੇਗੀ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ। ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, - ਸੰਵਿਧਾਨ (ਪੰਜਾਹਵਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ) ਐਕਟ, 1985 - ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

ਸੰਵਿਧਾਨਭਾਰਤ ਦੇ - ਕਲਾ. 102(2), 164(1ਬੀ), 168, 172, 190(3), 191(1), (2), 192, 361(ਬੀ) - ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਕੀਮ - ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ; ਕਲਾ.190(3)(ਬੀ), 191 - ਅਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਘੇਰਾ - ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਆਰਟਸ.191(1) ਅਤੇ (2) - ਆਰਟਸ.191(1) ਅਤੇ 191(2) ਵਿਚਕਾਰ ਵਾਕੰਸ਼ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ - ਆਯੋਜਤ: ਕਲਾ ਵਿੱਚ "ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ" ਵਾਕੰਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ। 191(2) ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗਤਾ ਗੁਣਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਜੋ ਅਧੀਨਆਰਟੀਕਲ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। 191(1) - ਵਾਕੰਸ਼ "ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ" ਦਾ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਰਥ ਹੈ, ਮਤਲਬ

ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸਦਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੋਵੇ। ਆਰਟ.191(2) ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਯੋਗਤਾ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵਾਧੂ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ - ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 - ਐੱਸ.ਐੱਸ..7-11, 36(2) - ਸੰਵਿਧਾਨ (9ਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2003 - ਕਲਾਵਾਂ। 164(1ਬੀ) ਅਤੇ 361ਬੀ.

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ - ਉਕਤ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਲ ਬਦਲੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਸਤੀਫਾ ਅਤੇ ਅਯੋਗਤਾ – ਆਯੋਜਤ: ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀਟ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਗਲੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗਤਾ - ਕਲਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਬੰਦੀਆਂ। 75(1ਬੀ), 164(1ਬੀ) ਅਤੇ 361ਬੀ - ਆਯੋਜਤ: ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ / ਕਲਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। 75(1ਬੀ), 164(1ਬੀ) ਅਤੇ 361ਬੀ ਜੋ ਕਿ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਕੋਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਸਿਆਸੀ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਫਰਜ਼ - ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਧਾਰਾ 145(3) - ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ - ਆਯੋਜਤ: ਧਾਰਾ 145(3) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਹਨ 'ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ' ਅਤੇ 'ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ

ਵਿਆਖਿਆ' - ਇੱਕ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: (i) ਅਦਾਲਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ

ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ; (ii) ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜਿਸਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ - ਆਮ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਵਾਲ ਜੋ ਇਤਫਾਕ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਹਾਇਕ ਸਵਾਲ ਜਿਸਦਾ ਅੰਤਮ ਨਤੀਜੇ ਲਈ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦਾਅ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਤੋਲਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਅੰਤਮ ਨਿਰਧਾਰਨ 'ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ।

ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ - "ਸਵੈ-ਇੱਛਤ" ਅਤੇ "ਸੱਚਾ" - ਦਾ ਘੇਰਾ, ਧਾਰਾ 190(3)(ਬੀ) - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਕਲਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ। 190(3)(ਬੀ) - ਸਮਝਾਇਆ. ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ - 'ਅਯੋਗਤਾ' - ਦਾ ਅਰਥ - ਸੰਵਿਧਾਨ (ਪੰਜਾਹਵਾਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1985 - ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ।

ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ - "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ" - ਆਯੋਜਤ: ਵਾਕੰਸ਼ "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਤਵਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ" ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਈ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਤਵਾ" ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਕੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ - ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼, "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਤਵਾ" ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਕੀ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋੜ - ਇੱਕ "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ" ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੇ ਟੱਚ-ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ - ਸੰਵਿਧਾਨ (ਪੰਜਾਹਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1985 - ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ।

ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਹੈਲਡ: 1.1 ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੂਲ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਪੀਕਰ, ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਹੈ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ। ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਪੱਟੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

32 ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਹਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਨਿਬੇੜੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਣਜਾਣ ਖੋਰਾ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਂ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿੱਧੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਕੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਆਂਇਕ ਦਰਜੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਕਾਰਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 872 ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦੁਆਰਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 25.09.2019 ਅਤੇ 26.09.2019 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਉਹੀ ਅਭਿਆਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 22, 26, 28 ਅਤੇ 29] [925-ਏਬੀ; 926-ਡੀਈਐੱਚ; 927-ਏ.ਸੀ.]

ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਬਨਾਮ ਜ਼ਚਿਲਹੁ(1992) ਐਸ.ਯੂ.ਪੀ.ਪੀ. 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 651 : [1992] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 686 – ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਸਟਰਲਾਈਟ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ (ਆਈ) ਲਿ.2019 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐੱਸ.ਸੀ 221 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

1.2 ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ 33ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਨੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਦੇ ਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹਾ ਵਿਵੇਕ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਤੀਫਾ ਤਾਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਪੀਕਰ "ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਸਤੀਫਾ ਸਵੈਇੱਛਤ ਜਾਂ ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ"। ਅਸਤੀਫ਼ੇ "ਸਵੈਇੱਛਤ" ਜਾਂ "ਸੱਚੇ" ਸਨ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਨ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸਈ ਦੀਕਸ਼ਿਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਉਸਦੀ "ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ" 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹੈ, ਇਹ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸਤੀਫਾ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਜਾਂ ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਛੱਡਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਸਦਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। 33ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 190(3)(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜੋੜਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 33ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਨ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਇੱਕਤਰਫਾ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਿਧਾਂਤ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ। ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਚੰਗੇ ਜਾਂ ਮਾੜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣਾ ਉਸ ਦਾ ਇਕਮਾਤਰ ਅਧਿਕਾਰ

ਹੈ। ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। 33ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਉਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਇੱਛਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਦੂਜਾ, 33ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਅਸਤੀਫਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਪੱਤਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸੀਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੀਟ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਅਸਤੀਫਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਅਸਤੀਫਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਤ ਵਿਵੇਕ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਜਾਂ ਸੱਚਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੀਜਾ, ਸਪੀਕਰ ਅਸਤੀਫਾ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸਪੀਕਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਸਤੀਫਾ “ਸਵੈਇੱਛਤ ਜਾਂ ਸੱਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ”। ਚੌਥਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ "ਸੱਚਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸਦਾ ਸਿੱਧਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਲਿਖਤ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਅਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। "ਸੱਚਾ" ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ਼ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੇ ਪੱਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 35, 38-42] [928-ਡੀਐੱਫ; 929-ਡੀਐੱਚ; 930-ਏਬੀ-ਐੱਫਜੀ]

1.3 ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, "ਸਵੈ-ਇੱਛਤ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸਤੀਫਾ ਧਮਕੀ, ਜ਼ੋਰ ਜਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ, ਧਮਕੀ ਜਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 190(3)(ਬੀ) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੇ ਮਕਸਦ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਸਿਆਸੀ ਦਬਾਅ 'ਤੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ "ਸਵੈ-ਇੱਛਤ" ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਲਿਖਤ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ "ਸੱਚੀ" ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ

ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੜ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਸਦਨ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ, 2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 872 ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਵੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪੈਂਡਿੰਗ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਪੀਕਰ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ "ਸਵੈ-ਇੱਛਤ" ਜਾਂ "ਸੱਚਾ" ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੀ ਸੁਤੰਤਰ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਸਤੀਫੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਪੀਕਰ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬਾਹਰੀ ਕਾਰਕ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 190(3)(ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। [ਪਾਰਾ 43, 45 ਅਤੇ 46] [930-ਜੀਐੱਚ; 931-ਡੀਐਫ; 932-ਐੱਫਐੱਚ; 933-ਏਬੀ]

2. ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਸਾਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ। 91ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸੋਧ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ 75(1ਬੀ), 164(1ਬੀ) ਅਤੇ 361ਬੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਉਸ ਤਰੀਕ ਤੱਕ ਕੋਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਸਿਆਸੀ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਉਸਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ। ਸੋਧ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬਲੈਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਨੇ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਾਧੂ ਨਤੀਜੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ

ਕੀਤੀ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬੇਅਸਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਜੋ ਅਯੋਗ ਹੋਣ ਦੀ ਕਗਾਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਤੁਰੰਤ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 75(1ਬੀ), 164(1ਬੀ) ਅਤੇ 361ਬੀ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਵੇਗਾ। . ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗੀ, ਸਗੋਂ 91ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਖੋਰਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਯੋਗਤਾ ਉਸ ਮਿਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਤੀਫ਼ੇ 'ਤੇ, ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਦਾਗ ਵਾਸ਼ਪ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡੀ-ਫੇਕਸ਼ਨ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਅਸਤੀਫਾ ਅਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਸਾਮੀ ਖਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਤੱਥ/ਢੰਗ ਨੂੰ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਐਕਟ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਜਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਸਤੀਫਾ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 50, 51, 54-56] [934-ਡੀਐੱਚ; 936-ਸੀ; 937-ਏ.ਈ.ਜੀ.]

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਬਨਾਮ ਸਵਾਮੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਮੌਰਿਆ(2007) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 270 : [2007] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 591 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

3.1 ਸ਼ਬਦ 'ਅਯੋਗਤਾ' ਦਾ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਅਰਥ ਹੈ 'ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਜਾਂ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਢੁਕਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਗਲਤ

ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਰਥ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ

2. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 191(1) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ (ਏ) ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ ਅਤੇ (ਬੀ) ਹੋਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਯੋਗਤਾ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਭ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਣਾ, ਦਿਮਾਗੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ, ਆਦਿ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਰਟੀਕਲ 191(2), ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ "ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ" ਲਈ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 192 ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 191(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਜਪਾਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 191(2) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਜ਼ਮੀਨੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 102(2) ਅਤੇ 191(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਾਗ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੰਡਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਦੋ ਹੋਰ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ਼ 6 ਦਾ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਹੱਦ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਅਯੋਗਤਾ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ, ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ / ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੰਤਮਤਾ ਜੋ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੈ, ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਖੋਹਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ

ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਸਪੀਕਰ, ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਵਾਦ ਦੀਆਂ ਉੱਚ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਤ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਥੇ, 'ਅੰਤਿਮ' ਅਤੇ 'ਨਿਰਣਾਇਕ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅੰਤਿਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਉਹੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਟਰੇਟਜੈਕੇਟ ਫਾਰਮੂਲੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਪਦੰਡ, ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 60, 64-66, 68, 69 ਅਤੇ 72] [938-ਜੀਐੱਚ; 939-ਏ; 940-ਡੀਜੀ; 941-ਐੱਫਐੱਚ; 942-ਈਐਚ; 943-ਐੱਫ]

3.2 ਅੱਗੇ,"ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ" ਵਾਕੰਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਈ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼" ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਕੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼, "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼" ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਪੀਕਰ ਤੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕੀ ਹੈ। "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ" ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੇ ਟੱਚਸਟੋਨ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਉਸ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਧਦਾ ਜਿਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਿਸ ਖਾਸ ਗਲਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਅਯੋਗ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਗਈ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਗਲਤੀ ਵੱਖ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ

ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਖਰਾਬੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਹੈ ਜੋ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੋਝ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਖਾਸ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰੀ ਬੋਝ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਖਰਾਬਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ. ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਉਲਟਾ ਹੈ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦਾਹਰਣ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਕੈਟੇਨਾ ਵਿੱਚ "ਵਿਪਰੀਤਤਾ" ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ, ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੋਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖੋਜਾਂ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਜਬ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ. ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਰਵਰ-ਸਿਟੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੁਣੌਤੀ ਤੋਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਉਲਟ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਉਪਲਬਧ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਉਸੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸਿਰਫ ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਕੇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਆਧਾਰਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਪੀਕਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਹਨ। ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ

ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ 15ਵੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਬਾਕੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਚੋਣ ਲੜਨ ਅਤੇ ਸਦਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 77-84] [945-ਬੀਐੱਫਐੱਚ; 946-ਏ. 947-ਈ.ਜੀ.]

ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ, ਲੋਕ ਸਭਾ, (2007) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 184 : [2007] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 317; ਈਪੀ ਰਾਏਪੱਪਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ, (1974) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 3 : [1974] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 348; ਨਿਆਂਇਕ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ 'ਤੇ ਸਬ-ਕਮੇਟੀ, (1991)4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 699 : [1991] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 741 - ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਗਰਿਫਿਥ ਅਤੇ ਰਾਇਲ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ, ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ(1989 ਐਡ., ਪੀ.119) - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

4.1ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ, ਅਜਿਹੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਜਾਂ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 190(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 191 ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 191(1) ਇੱਕ ਆਮ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਅਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 191(2) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 191(2), ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਾਂਗ, ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ "ਅਯੋਗਤਾ" ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਿਆਦ ਜਾਂ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 191(1) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 191(1) ਦੀ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਦਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ "ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ" ਅਤੇ "ਹੋਣ ਲਈ" ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਆਰਟੀਕਲ 191(2) ਸਿਰਫ਼ "ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਲਈ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 191(2) ਵਿੱਚ

"ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ" ਵਾਕੰਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਯੋਗਤਾ ਅਨੁਛੇਦ 191(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਕਿਸਮਾਂ ਤੋਂ ਗੁਣਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੀ ਹੈ।) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ. "ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ" ਵਾਕੰਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਰਥ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸਦਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ, ਜੇਕਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 191(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 191(2) ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗਤਾ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵਾਧੂ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 36(2) ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ, ਜੋ ਕਿ 91ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਅਧੀਨ ਅਯੋਗਤਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਵਧਣਗੇ, ਜੋ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤੱਕ, ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ "ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ" ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਦਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੋਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਚੋਣ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਅਧੀਨ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸੰਘ ਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 72 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 191(1)(ਈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸੰਸਦ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਸਦ ਨੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਨੂੰ "ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ

ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ" ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। . ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਯਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੇ ਭਾਗ II ਦਾ ਅਧਿਆਇ II ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਧਿਆਇ III ਧਾਰਾਵਾਂ 7 ਤੋਂ 11 ਤੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਅਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਖਾਸ ਅਵਧੀ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਅਯੋਗਤਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਯਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਖਾਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਿਆਦਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗਤਾ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਯਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਅਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗਤਾ ਦੁਬਾਰਾ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ (1) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 191 ਦੇ (2), ਧਾਰਾ 164(1ਬੀ) ਅਤੇ 361ਬੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ। ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਅਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਘਟਨਾ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਵਾਧੂ ਦੰਡ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇਣ ਲਈ "ਅੰਦਰੂਨੀ" ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਹੂਲਤ, ਬਰਾਬਰੀ, ਤਰਕ ਜਾਂ ਸਮਝੇ ਗਏ ਸਿਆਸੀ ਇਰਾਦਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਐਕਟ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਸ਼ੁੱਧ ਸੰਕਲਪ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਯੋਗ ਅਤੇ ਅਵੈਧ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 90-98, 100, 101, 103, 106] [949-ਭ; 950- ਏ.ਜੀ.; 951-ਬੀਐਫ; 952-ਏਸੀ; 953-ਈਐਚ; 954-ਏਬੀ ਜੀ. ਨਾਰਾਇਣਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਜੀ. ਪੰਨਰਸੇਲਵਮ,(1972) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 717 : [1973] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 172 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

4.2 ਸਪੀਕਰ, ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕੀ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। [ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ, 1992 ਐਸ.ਯੂ.ਪੀ.ਪੀ. (3) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 217 ਵੇਖੋ]। ਇਸ ਲਈ, ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਯੋਗ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਯੋਗਤਾ ਆਰਡਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ 15ਵੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੱਕ ਰਹੇਗੀ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰੋ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 110, 111] [955- ਐੱਫਜੀ; 956-ਏਬੀ] ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ,(1992) ਐਸ.ਯੂ.ਪੀ.ਪੀ. 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 217 : [1992] 2 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 454 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

5.1 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 145(3) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਹਨ 'ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ' ਅਤੇ 'ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ'। ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ, ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ: (i) ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; (ii) ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਮੌਜੂਦਾ

ਕੇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਾਵਿਤ ਉਸਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੇਸ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਮੋੜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੇ "ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਛੱਡਣ" ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਦੱਸਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਖਤ ਸਮਝਦਾਰੀ. ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 120, 121, 124-126 ਅਤੇ 129] [959-ਬੀਈ; 960-ਜੀ; 961-ਬੀਡੀਐੱਚ]

ਅਬਦੁਲ ਰਹੀਮ ਇਸਮਾਈਲ ਸੀ. ਰਹੀਮਤੂਲਾ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਸਟੇਟ, ਏਆਈਆਰ 1959 ਐਸਸੀ 1315 : [1960] ਐਸਸੀਆਰ 285; ਭਗਵਾਨ ਸਵਰੂਪ ਲਾਲ ਬਿਸ਼ਨ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, ਏਆਈਆਰ 1965 ਐਸਸੀ 682 : [1964] ਐਸਸੀਆਰ 378; ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਰ ਸਿਵਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ (ਪੀ.ਯੂ.ਸੀ.ਐਲ) ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, (2003) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 399: [2003] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1136 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

5.2 ਡਬਲਯੂ.ਪੀ (ਸੀ) ਨੰ.2019 ਦਾ 992

ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵਿਗਾੜ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਵੀ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵੀ ਖੜਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਉਲੰਘਣਾ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੋਈ ਵਜ਼ਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਵੋਟ 'ਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣੀ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 134] [963-ਬੀਸੀ]

5.3 ਡਬਲਯੂ.ਪੀ (ਸੀ) ਨੰ.2019 ਦਾ 997

ਅਸਪਸ਼ਟ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਫਰਵਰੀ 2019 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਸਮੇਤ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ। ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਭੋਗ ਅਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 136-138] [963-ਐੱਚ; 964-ਏਈ]

5.4 ਡਬਲਯੂ.ਪੀ (ਸੀ) ਨੰ.. 2019 ਦੇ 998, 1000, 1001, 1005, 1006 ਅਤੇ 1007

2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 1005 ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜੇਡੀ(ਐਸ) ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 2019 ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 5 ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਿਤੀ 28.07.2019 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 998, 1000, 1001, 1006 ਅਤੇ 1007 ਦੇ 2019 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਾਰੇ ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 2019 ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 3 ਅਤੇ 4 ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 28.07.2019 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਹੁਕਮ, ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ 10 ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ, ਜਦੋਂ ਰਵੀ ਐਸ ਨਾਇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਈਮੇਲਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਹਲਕੇ ਅੰਦਰਲੇ ਪੱਕੇ ਪਤਿਆਂ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਵਿਲੱਖਣ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੋਟਿਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈਆਂ ਨੇ ਸਪੀਕਰ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 139- 140-143] [964-ਐੱਫਜੀ; 965-ਐੱਫਐੱਚ]

ਰਵੀ ਐਸ. ਨਾਇਕ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ, (1994) ਐਸ.ਯੂ.ਪੀ.ਪੀ. 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 641 : [1994] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 754 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

5.5 ਡਬਲਯੂ.ਪੀ (ਸੀ) ਨੰ.2019 ਦਾ 1003

ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ਬੱਧ ਕ੍ਰਮ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਵਿਗੜਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਗੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਪੱਖ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਬਾਰੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮਾਂ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਮਿਆਦ ਘਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 150, 151] [967-ਡੀਈ]

6.1 ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਥੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ: (ਏ) ਸਪੀਕਰ, ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ

ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ, ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ। (ਬੀ) ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਅਸਤੀਫਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਸਤੀਫੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਪੀਕਰ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਹਰੀ ਕਾਰਕ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। (ਸੀ) ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਸਤੀਫਾ ਅਤੇ ਅਯੋਗਤਾ, ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀਟ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਗਲੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦ 91ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ, ਅਨੁਛੇਦ 71 (1ਬੀ), 164 (1ਬੀ) ਅਤੇ 361ਬੀ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਹੁਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਜਾਂ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਜਾਂ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ। (ਈ) ਅਯੋਗਤਾ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪਣ ਨਾਲ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਤੱਥ ਅਤੇ ਦਾਗ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ। ਜਦੋਂ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਪੱਤਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਨਾਲ ਲੰਬਿਤ ਜਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬੇਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। (ਐੱਫ) ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚਾਰ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਬਦਨੀਤੀ, ਵਿਗਾੜ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਆਦੇਸ਼। (ਜੀ) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਸਮਾਂ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ

'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਮਿਆਦ ਘਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। (ਐੱਚ) ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੁਕਮ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 75(1ਬੀ), 164(1ਬੀ) ਅਤੇ 361ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸਿਆਸੀ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ। (i) ਨਿਰਪੱਖ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਲਾਲਚ ਜਾਂ ਗਲਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਘੋੜ-ਸਵਾਰੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਗਰਿਕ ਸਥਿਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੈਰ-ਜਮਹੂਰੀ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਅਤੇ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। (ਜੇ) ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੀ ਹੋਂਦ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦਾਅ 'ਤੇ ਭਾਰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੀ, ਸਗੋਂ ਇਹ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ" ਦੇ ਅੰਤਮ ਨਿਰਧਾਰਨ 'ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅੰਤਿਮ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ" ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਵਾਲ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। [ਪਰਾ 152] [967-ਐੱਫਐੱਚ; 968-ਏ. 969-ਏ.

6.2 ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ: 25.07.2019 ਅਤੇ 28.07.2019 ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ 2019 ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1, 3, 4, 5, 7 ਅਤੇ 8 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਹਨ। . ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਸਬੰਧਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ 15ਵੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੱਕ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 153] [970-ਏ.ਸੀ.]

ਉੱਜਮ ਬਾਈ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜਏਆਈਆਰ 1962 ਐਸਸੀ 1621 : [1963] ਐਸਸੀਆਰ 778;ਨਰੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਧਰ ਮਿਰਾਜਕਰ

ਬਨਾਮਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜਏਆਈਆਰ 1967 ਐਸਸੀ 1 : [1966] ਐਸਸੀਆਰ 744 - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ(2006) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1 ; ਡੀ. ਸੰਜੀਵਯ ਬਨਾਮ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਏਆਈਆਰ 1967 ਐਸਸੀ 1211 : [1967] ਐਸਸੀਆਰ 489;ਐਨ.ਐਸ.ਵਰਦਾਚਾਰੀ ਬਨਾਮਜੀ. ਵਸੰਤ ਪਾਇ, (1972) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 594 : [1973] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 886 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਯੂਪੀ ਸਟੇਟ ਸਪਿਨਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਐਸ. ਪਾਂਡੇ(2005) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 264 : [2005] 3 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 603 ;ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂਹਏਆਈਆਰ 1958 ਐਸਸੀ 86 : [1958] ਐਸਸੀਆਰ 595;ਹਰਬੰਸਲਾਲ ਸਾਹਨੀਆਬਨਾਮਇੰਡੀਅਨ ਆਇਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ(2003) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 107 ;ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ(1978) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 248 : [1978] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 621;ਦਿੱਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਡੀਟੀਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਾਂਗਰਸ(1991) ਐਸ.ਯੂ.ਪੀ.ਪੀ. 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 600 : [1990] 1 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 142 ;ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਐਨਸੀਟੀ) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ(2018) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 501 : [2018] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1;ਆਰ ਐਸ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ, (1986) ਐਸ.ਯੂ.ਪੀ.ਪੀ. ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 617 : [1987] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 527; ਬਾਲਚੰਦਰ ਐਲ. ਜਰਖੀਹੋਲੀ

ਬਨਾਮ ਬੀ.ਐਸ. ਯੇਦੀਯੁਰੱਪਾ, (2011) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1 : [2011] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 877 ; ਮਾਇਆਵਤੀ ਬਨਾਮ ਮਾਰਕੰਡੇਯ ਚੰਦ, (1998) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 517 : [1998] 2 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 204 ; ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (2019) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 224 : [2018] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 14 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2005] 3 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 603	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 20
[1958] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 595	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 20
(2003) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 107	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 20
[1992] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 686	ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 21
[1978] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 621	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 23
[1963] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 778	ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 24
[1966] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 744	ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 24
(2006) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 25
[1978] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 12	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 38
[1993] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 250	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 38

[1990] 1 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 142	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 52
[2018] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 53
[2007] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 591	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 53
[1967] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 489	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 55
[1987] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 527	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 72
[1994] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 754	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 73
[2011] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 877	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 74
[2007] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 317	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 77
[1974] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 348	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 79
[1991] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 741	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 79
[1998] 2 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 204	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 81

[1973] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 172 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪੈਰਾ 101

[1973] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 886 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਪੈਰਾ 102

[1992] 2 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 454 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪੈਰਾ 110

[1960] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 285 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪੈਰਾ 123

[1964] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 378 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪੈਰਾ 123

[2003] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1136 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪੈਰਾ 123

[2018] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 14 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪੈਰਾ 128

ਸਿਵਲ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ : ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 2019 ਦਾ 992.

[ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ] ਨਾਲ

ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰ: 997, 1000, 998, 1005, 1003, 1001, 1007, 2019 ਦਾ 1006।

ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ, ਵੀ. ਗਿਰੀ, ਕੇ.ਵੀ. ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ, ਗੰਗਾਧਰ ਆਰ. ਗੁਰੂਮੱਥ, ਸੀ.ਏ. ਸੁੰਦਰਮ, ਸਾਜਨ ਪੂਵੱਈਆ, ਰਾਕੇਸ਼ ਦਿਵੇਦੀ, ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ, ਡਾ. ਰਾਜੀਵ ਧਵਨ, ਦੇਵਦੱਤ ਕਾਮਤ, ਕੇ. ਸ਼ਸ਼ੀਕਿਰਨ ਸ਼ੈਟੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸ਼ੁਭ੍ਰਾਂਸ਼ੂ ਚਤੁਰਵੇਦੀ, , ਸੰਦੀਪ ਪਾਟਿਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ

ਪ੍ਰਿਯਦਰਸ਼ਨੀ, ਅਪੂਰਵ ਸਿੰਘਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਯਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਪੀ.ਐਚ., ਅਸ਼ੀਸ਼ ਯਾਦਵ, ਰਕਸ਼ਿਤ ਜੈਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਸ. ਸ਼ੰਕਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪਲਕ ਮਹਾਜਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀਕਸ਼ਾ ਰਾਏ, ਟੀ.ਵੀ. ਰਤਨਮ, ਦੇਵਰਾਜ ਗੌੜਾ ਜੀ., ਵਿਕਰਮ ਹੇਗੜੇ , ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੋਹਿਨੀ ਮੂਸਾ, ਜ਼ਫਰ ਇਨਾਇਤ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਗੁਪਤਾ, ਸ਼ਾਂਤਨੂ ਲਖੋਟੀਆ, ਕਾਸ਼ੀ ਵੀ., ਪ੍ਰਤਿਭਾਨੂ ਖਰੋਲਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਕਸ਼ਾ ਅਗਰਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹਿਮਾ ਲਾਰੈਂਸ, ਮਿਸ਼ਰਾ ਸੌਰਭ, ਅਮਿਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਦੀਪੇਸ਼ ਸਿਨਹਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪੱਲਵੀ ਬਰੂਆ, ਇਮਤੀ ਆਈ. , ਪ੍ਰਤੀਕ ਕੁਮਾਰ, ਏਕਲਵਿਆ ਦਿਵੇਦੀ, ਸੁਨੀਲ ਫਰਨਾਂਡਿਸ, ਨਿਜ਼ਾਮ ਪਾਸ਼ਾ, ਜਾਵੇਦੁਰ ਰਹਿਮਾਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਅੰਸ਼ਾ ਇੰਦਰਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਸ਼ਵਿਨ ਜੀ. ਰਾਜ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਿੱਧੀ ਪਾਡੀਆ, ਮਹੇਸ਼ ਠਾਕੁਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ੈਫਾਲੀ ਚੌਧਰੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਪਾਸ਼ਾ ਸਿੰਘ, ਵਿਭਵ ਰਮੇਸ਼, ਐਡਵ. ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ.

ਨਿਰਣਾ

ਵਿਸ਼ਾ - ਸੂਚੀ

ਜਾਣ-ਪਛਾਣ	ਏ
ਵਿਵਾਦ	ਬੀ
ਮੁੱਦੇ	ਸੀ
ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ	ਡੀ
ਅਸਤੀਫ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ	ਈ
ਅਸਤੀਫੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ	ਐੱਫ
ਅਯੋਗਤਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ	ਜੀ
ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੱਕ	ਐੱਚ
ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦਾ ਹਵਾਲਾ	ਆਈ
ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਾਮਲੇ	ਜੇ

ਸਿੱਟੇ	ਕੇ

ਐਨਵੀ ਰਮਾਣਾ, ਜੇ.

ਏ. ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

1. ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਐਮਰੀਟਸ, ਆਂਡਰੇ ਬੇਟੇਲ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ:

“ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਪਾਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਉਹੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਸਾਡੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਅਨੈਤਿਕ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਧਾਰਨਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ…”1

1 ਆਂਡਰੇ ਬੀਟਿਲ, 'ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ', ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ, ਖੰਡ 43 (40) (4 ਅਪ੍ਰੈਲ 2008)।

ਭਾਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ 'ਅਸੀਂ ਲੋਕ' ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਸੀ, ਪਰ ਇੱਥੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਹ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜਮਹੂਰੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

2. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਬੈਚ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਰੂਰੀ, ਚੰਗੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਿਰਤਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ

ਹੈ ਕਿ ਅਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਵਿਚਕਾਰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੇ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿੱਚ, ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਿਰਫ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਇਕ ਨਿਰਪੱਖ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

3. ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੰਜ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ: 25.07.2019 ਦੇ ਦੋ ਆਦੇਸ਼ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 2019 ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 01 ਅਤੇ 2019 ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 07 ਵਿੱਚ; 2019 ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 05 ਅਤੇ 2019 ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 08 ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 28.07.2019 ਦੇ ਦੋ ਆਦੇਸ਼; ਅਤੇ 2019 ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 4 ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 28.07.2019 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਆਦੇਸ਼।

4. ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਉਹ ਹਨ 15 ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਐਲਾਨ 15.05.2018 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ:

ਪਾਰਟੀ	ਸੀਟ ਜਿੱਤੀ
ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ	1
ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ [ਭਾਜਪਾ]	104
ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਂਗਰਸ [INC]	78
ਜਨਤਾ ਦਲ (ਸੈਕੂਲਰ) [JD(S)]	37

ਕਰਨਾਟਕ ਪ੍ਰਗਿਆਵੰਤ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ [ਕੇਪੀਜੇਪੀ]	1
ਸੁਤੰਤਰ	1
ਕੁੱਲ	222

5. ਇੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 15 ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀਕਰਨਾਟਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ:

ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. (ਗ) ਸੰ.	ਪਟੀਸ਼ਨਰ(S)	ਪਾਰਟੀ	ਚੋਣ ਖੇਤਰ
992/2019	ਸ਼੍ਰੀਮੰਤ ਬਾਲਾਸਾਹਿਬ ਪਾਟਿਲ	ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ	ਕਾਗਵਾੜ
997/2019	1. ਰਮੇਸ਼ ਜਰਖੀਹੋਲੀ 2. ਮਹੇਸ਼ ਕੁਮਥੱਲੀ	ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ	1. ਗੋਕਾਕ 2. ਅਥਨੀ
998/2019	1. ਪ੍ਰਤਾਪ ਗੌੜਾ ਪਾਟਿਲ 2. ਬੀ.ਸੀ. ਪਾਟਿਲ 3. ਅਰਬੈਲ ਸ਼ਿਵਰਾਮ ਹੈਬਰ 4. ਸ੍ਰੀਟ. ਸੋਮਸ਼ੇਖਰ 5. ਬੀ.ਏ. ਬਸਵਰਾਜਾ 6. ਮੁਨੀਰਥਨਾ	ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ	1. ਮਾਸਕੀ 2. ਹੀਰੇਕਰੂਰ 3. ਯੇਲਾਪੁਰ 4. ਯਸ਼ਵੰਤਪੁਰਾ 5. ਕੇਆਰ ਪੁਰਾ 6. ਆਰਆਰ ਨਗਰ
1000/2019	ਡਾ. ਕੇ ਸੁਧਾਕਰ	ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ	ਚਿੱਕਬੱਲਾਪੁਰ
1001/2019	ਆਨੰਦ ਸਿੰਘ	ਕੇ.ਪੀ.ਜੇ.ਪੀ ਸੁਤੰਤਰ	ਵਿਜੇਨਗਰ
1003/2019	ਆਰ ਸ਼ੰਕਰ	ਜੇਡੀ(ਐਸ)	ਰਾਣੇਬੇਨੂਰ

1005/2019	1. ਏ.ਐਚ. ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ 2. ਕੇ. ਗੋਪਾਲਈਆ 3. ਕੇ.ਸੀ. ਨਾਰਾਇਣਗੌੜਾ	ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ	1. ਹੰਸੂਰ 2. ਮਹਾਲਕਸ਼ਮੀ ਲੇਆਉਟ 3. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਰਾਜਪੇਟ
1006/2019	ਰੋਸ਼ਨ ਬੇਗ	ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ	ਸ਼ਿਵਾਜੀਨਗਰ
1007/2019	ਐੱਨ. ਨਾਗਰਾਜੂ ਐੱਮ.ਟੀ.ਬੀ	ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ	ਹੋਸਕੋਟ

6.ਭਾਜਪਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਕੁਮਾਰਸਵਾਮੀ (ਇੱਥੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ.ਡੀ(ਐੱਸ.) ਦੀ ਇੱਕ ਗਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਉਮਰ ਕਰੀਬ 14 ਮਹੀਨੇ ਸੀ। ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 23.07.2019 ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਵੋਟ ਗੁਆਉਣ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

7.11.02.2019 ਨੂੰ ਰਮੇਸ਼ ਐਲ. ਜਰਖੀਹੋਲੀ, ਮਹੇਸ਼ ਈਰਾਨਾਗੌਡ ਕੁਮਥੱਲੀ, ਉਮੇਸ਼ ਜੀ. ਜਾਧਵ ਅਤੇ ਬੀ. ਨਗੇਂਦਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1, 2019 ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 06.02.2019 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ 'ਵ੍ਹੀਪ' ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਈ.ਐਨ.ਸੀ. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 997 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਰਮੇਸ਼ ਐਲ. ਜਰਖੀਹੋਲੀ ਅਤੇ ਮਹੇਸ਼ ਈਰਾਨਾਗੌਡ ਕੁਮਥੱਲੀ, ਨੇ 06.07.2019 ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

8.ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਕੇ. ਸੁਧਾਕਰ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਗੌੜਾ ਪਾਟਿਲ, ਬੀ.ਸੀ. ਪਾਟਿਲ, ਅਰਬੈਲ ਸ਼ਿਵਰਾਮ ਹੈਬਰ, ਐਸ.ਟੀ. ਸੋਮਸ਼ੇਕਰ, ਬੀ.ਏ. ਬਸਵਰਾਜਾ, ਮੁਨੀਰਥਨਾ, ਏ.ਐਚ. ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ,

ਕੇ. ਗੋਪਾਲਈਆ, ਕੇ.ਸੀ. ਨਰਾਇਣਗੌੜਾ, ਆਨੰਦ ਸਿੰਘ, ਐਨ. ਨਾਗਰਾਜੂ ਐਮਟੀਬੀ ਅਤੇ ਰੋਸ਼ਨ ਬਾਗ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਨੇ 01.07.2019 ਤੋਂ 11.07.2019 ਤੱਕ ਸਦਨ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਸੌਂਪੇ।

9.ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਵੋਟ ਦੇ ਅਟੱਲ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੇ 2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 872 ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ, 11.07.2019 ਨੂੰ, ਉਪਰੋਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਫੌਰੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਬਸਟਰੈਕਟ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"….ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ, ਦਸ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ, ਅੱਜ ਸ਼ਾਮ 6.00 ਵਜੇ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਦਸ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਚਾਹੁਣ ਅਤੇ ਇੱਛੁਕ ਹਨ, ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਗੇ, ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਫੌਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਿਨ ਦੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ। ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕੱਲ੍ਹ (12.07.2019) ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ..."

10.ਇਸ ਦੌਰਾਨ, 11.07.2019 ਨੂੰ, ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ 2019 ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਵਿੱਚ ਬੀ. ਨਗੇਂਦਰ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ। ਸਪੀਕਰ ਨੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਸਤੀਫੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। . ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ.ਡੀ(ਐੱਸ.) ਦੁਆਰਾ 12.07.2019 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵ੍ਹਿਪ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ

ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3, 4 ਅਤੇ 5 ਡਾ. ਕੇ. ਸੁਧਾਕਰ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਗੌੜਾ ਪਾਟਿਲ, ਬੀ.ਸੀ. ਪਾਟਿਲ, ਅਰਬੈਲ ਸ਼ਿਵਰਾਮ ਹੈਬਰ, ਐਸ.ਟੀ. ਸੋਮਸ਼ੇਖਰ, ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

10.07.2019 ਤੋਂ 12.07.2019 ਦਰਮਿਆਨ ਬੀ.ਏ. ਬਸਵਰਾਜਾ, ਮੁਨੀਰਥਨਾ, ਏ.ਐਚ. ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ, ਕੇ. ਗੋਪਾਲਈਆ, ਕੇ.ਸੀ. ਨਰਾਇਣਗੌੜਾ, ਆਨੰਦ ਸਿੰਘ, ਐਨ. ਨਾਗਰਾਜੂ ਐੱਮ.ਟੀਬੀ ਅਤੇ ਰੋਸ਼ਨ ਬੇਗ।

11. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 12.07.2019 ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈ ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ:

“ਉਪਰੋਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭਾਰੂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਅਧੂਰੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 16 ਜੁਲਾਈ, 2019 ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਦਸ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਅਰਥਾਤ, ਨਾ ਤਾਂ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਹ ਹੁਕਮ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

12. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 17.07.2019 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ:

“ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉੱਠ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਸਤੀਫ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਸੈੱਟਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ

ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਠਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੀ ਬੇਨਤੀ (ਨਾਂ) 'ਤੇ ਪਹਿਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 164, 190, 191, 212 ਅਤੇ 361ਬੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਟੱਚਸਟੋਨ 'ਤੇ ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਗਣਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਅਭਿਆਸ ਅਟੱਲ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ ਜਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਖੜੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। . ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਚਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਅੰਤਰਿਮ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਮਝਦਾਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਅਭਿਆਸ(ਆਂ) ਜੋਵਿੱਚ ਬੰਦ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਮੋਸ਼ਨ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ 18 ਜੁਲਾਈ, 2019 ਨੂੰ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਤ, ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਦਨ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ 15 ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਿਆਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸਦਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਉਚਿਤ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰੀਖਣ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਛੱਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 208 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ

ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 202 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਅਨੁਛੇਦ 190 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ।

ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਹੁਕਮ, ਜਿਵੇਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ 15 ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕਣ। ਜਾਂ ਉਸੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰਡਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

13. 2019 ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 7 ਆਰ. ਸ਼ੰਕਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ 16.07.2019 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 20.07.2019 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀਮੰਤ ਬਾਲਾਸਾਹਿਬ ਪਟੇਲ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 8, 2019 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਪੀਕਰ ਨੇ 18.07.2019 ਤੋਂ 20.07.2019 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ 23.07.2019 ਅਤੇ 24.07.2019 ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਲੰਬਿਤ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੰਗਾਮੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਨੋਟਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੇ ਪੱਤਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ 15 ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੱਖ ਹਨ। (ਸੀ) 2019 ਦਾ ਨੰਬਰ 872 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਿਆਦ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨੋਟਿਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ ਸਨ।

14. ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ/ਅਸਤੀਫੇ ਪੱਤਰਲੰਬਿਤ ਸਨ, ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ ਨੇ 20.07.2019 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਇੱਕ ਵ੍ਹਿਪ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ 22.07.2019 ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।

15. ਅੰਤ ਵਿੱਚ 23.07.2019 ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਵੋਟ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। 17 ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸ਼੍ਰੀ ਕੁਮਾਰਸਵਾਮੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਆਈਐਨਸੀ ਅਤੇ ਜੇਡੀ(ਐਸ) ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਕੁਮਾਰਸਵਾਮੀ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

16.ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਵੇਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, 25.07.2019 ਅਤੇ 28.07.2019 ਨੂੰ,ਸਪੀਕਰ ਨੇ 2019 ਦੇ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 1, 3, 4, 5, 7 ਅਤੇ 8 ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਅਯੋਗ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ। ਇਹਨਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਪੀਕਰ:

A. ਨੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਜਾਂ ਸੱਚੇ ਨਹੀਂ ਸਨ
B. ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ, ਅਤੇ
C. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 15 ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮਿਆਦ

17. ਉਪਰੋਕਤ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ, ਇੱਥੇ ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਬੀ. ਵਿਵਾਦ

ਸੀਨੀਅਰ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸਿੱਖੇਮਿ.ਆਰ. ਮੁਕੁਲ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਰੋਹਤਗੀ ਨੰ.. 2019 ਦੇ 997, 998, 1006 ਅਤੇ 1007

- ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਟੱਲ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਪਰ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਰਜ਼ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੋ ਕੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ 'ਤੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਅਸਤੀਫੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਸਹੀ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

- ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਅਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼੍ਰੀ ਰੋਹਤਗੀ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਸਤੀਫਾ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਪੇਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਪੀਕਰ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗਤਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਸੀ, ਹੋਰ ਨਹੀਂ।

• ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਕਮ ਵਿਗੜਿਆ ਹੈ, ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨੇਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

• ਸਪੀਕਰ, 3-4 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸੀਯੋਗ "ਐਮਰਜੈਂਟ" ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ (ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ) ਨਿਯਮ, 1986 ਦੇ ਤਹਿਤ 7 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਰਾ ਮਨਾਇਆ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ 4 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ ਸੀ।

• ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਲੜਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਖੋਹ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ.

ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸੀਏ ਸੁੰਦਰਮ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ (ਸੀ) ਨੰ. ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ। 1000 ਦੇ2019

• ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਸਤੀਫਾ ਸਦਨ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ।

• ਜੇਕਰ ਆਰਟੀਕਲ 190 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਵੈਇੱਛਤਤਾ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਦੀ "ਸਵੈ-

ਇੱਛਤਤਾ" ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਇਸ ਸਵਾਲ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ "ਸੱਚਾਈ" ਸਿਰਫ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਸਤੀਫਾ ਪੱਤਰ ਜਾਅਲੀ ਸੀ, ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਅਸਤੀਫਾ ਪੱਤਰ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੌਂਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਵੈਇੱਛਤ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਅਸਤੀਫਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

• ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 190(3) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸਵੈਇੱਛਤਤਾ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਵੀ. ਗਿਰੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ(ਸੀ) ਨੰ. ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 2019 ਦਾ 1003

• ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

• ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੇਪੀਜੇਪੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਰਲੇਵੇਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਰਲੇਵੇਂ ਦਾ ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ ਦੁਆਰਾ ਵ੍ਹਿਪ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਵਿਰੋਧੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸੀਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ। ਪਰ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

• ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੂਚਨਾ

ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਰਲੇਵੇਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਸਮੀ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਵ੍ਹਿਪ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਵੀ. ਗਿਰੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ (ਸੀ) ਨੰ. ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 2019 ਦਾ 992

• ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕੋਰੜੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਸ. ਮੌਜੂਦਾ ਡਾਕਟਰੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਕਾਰਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਮੁੰਬਈ ਜਾਣਾ ਪਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ।

• ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨਾਲ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਇਕਪਾਸੜ ਆਦੇਸ਼ ਅਸਮਰਥ ਹੈ।

ਸੀਨੀਅਰ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸਿੱਖੇਏ ਕੇ ਗਾਂਗੁਲੀ 'ਤੇ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ(ਸੀ) ਨੰ. ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ। 1005 ਦੇ2019

• ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, 2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 872 ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 17.07.2019 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ, ਇੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵ੍ਹਿਪ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ, ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਉਸੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

• ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਠੋਸ ਕਾਰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਕੇਵੀ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ 2019 ਦੇ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 997 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ

- ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 11.02.2019 ਨੂੰ ਸ.ਡਾ. ਉਮੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਸਮੇਤ 4 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਕਤ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ, ਡਾ. ਉਮੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਅਯੋਗ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਸਤੀਫੇ ਨੂੰ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਪੈਂਡਿੰਗ ਰੱਖਿਆ।
- ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਆਉਣ ਤੱਕ ਮਾਮਲਾ ਲਟਕਦਾ ਰੱਖਿਆ। ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਿਤੀ 17.07.2019 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਲੈਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸੀਨੀਅਰ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸਾਜਨ ਪੂਵਯ ਆਨ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ (ਸੀ) ਨੰ. ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ। 1001 ਦੇ2019

- ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਸੀ ਜਿਸਨੇ 01.07.2019 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੌਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

• ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 872 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 17.07.2019 ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ।

ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੌਲੀਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ:

• ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

• ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਨਵੀਂ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਭੇਜਣ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।

ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਚਾਲੂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ। ਡਬਲਯੂ.ਪੀ (ਸੀ) ਵਿੱਚ 2 ਅਤੇ 3 ਨੰ.. 992, 997, 998, 1000, 1001, 1003, 1006 ਅਤੇ 1007 2019 ਦੇ

• ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ। ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਥਿਤ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਪੀਕਰ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਪਾਅ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

• ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸਨ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੀ "ਸੱਚਾਈ" ਅਤੇ "ਸਵੈਇੱਛਤਤਾ" ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨੋਰਥ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਸਵੈਇੱਛਤਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਨਾਭੀਨਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ,

ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਦੇ ਵੀ ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਗਏ; ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਪੱਤਰ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

• ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਅਭਿਆਸ ਹੈ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਪੀਕਰ, ਸਦਨ ਦਾ ਮਾਸਟਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸਦਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਪੀਕਰ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਵੇ। ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਦੰਦ ਰਹਿਤ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

• ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇ ਨਿਯਮ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਟ੍ਰੈਟਜੈਕੇਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਅਟੱਲ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਲਚਕਦਾਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਸਲ ਸੱਟ ਜਾਂ ਪੇਟੈਂਟ ਵਿਗਾੜ ਦਿਖਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।

• ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਮਤੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਵ੍ਹਿਪ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵ੍ਹਿਪ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਵੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੀ ਰਿੱਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸਹੀ ਸੀ, ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਧਾਰਨ ਵ੍ਹਿਪਸ ਅਤੇ ਜੋ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ- ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਵੋਟ, ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ, ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਜਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵ੍ਹਿਪ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ। . ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵ੍ਹਿਪ ਦੀ ਖੁਦ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਇਸਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ/ਵੋਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

• ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਪ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਨਾਲ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਅਧੀਨ ਅਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਯੋਗ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

• ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਅਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੇ ਯੋਗ,ਸਦਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ।

• ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਅਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਸਪੀਕਰ ਦੀ "ਸਵੈਇੱਛਤਤਾ" ਅਤੇ "ਸੱਚਾਈ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 190(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚਾਰੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ "ਸਵੈ-ਇੱਛਤ" ਅਤੇ "ਸੱਚੀ" ਸਮੱਗਰੀ, ਜਾਂਚ ਦੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਿਆਦ, ਆਦਿ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਡਾ. ਰਾਜੀਵ ਧਵਨ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਨੰ. 2 ਵਿੱਚ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ (ਸੀ) ਸੰ. 2019 ਦਾ 1005

• ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ

ਇੱਕ ਮਕੈਨੀਕਲ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਘਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸਲਈ, ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪਿੱਛੇ "ਸੱਚਾਈ" ਅਤੇ "ਸਵੈਇੱਛਤਤਾ" ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਪੀਕਰ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵਿਗਾੜ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

• ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦਾ ਕੋਈ ਅਟੱਲ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੇ ਸਰਲ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸਪੀਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵੱਲ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੇਵਦੱਤ ਕਾਮਤ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ। ਡਬਲਯੂ.ਪੀ ਵਿੱਚ 2 ਅਤੇ 3 (ਗ) ਐਨ.ਓ.ਐਸ. 992, 997, 998, 1000, 1001, 1003, 1006 ਅਤੇ 1007 2019 ਦੇ

• ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੂਜੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਅਸਤੀਫ਼ਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 11.07.2019 ਅਤੇ 17.07.2019 ਨੂੰ 2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 872 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਵਿਵੇਕ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ। ਅਸਤੀਫ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਹਨ।

• ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਪੀਕਰ ਵੱਲੋਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਆਚਰਣ ਸ਼ੱਕੀ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਮਤੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਹਿੱਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਸੰਚਤ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ, ਅਤੇ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਤਨ ਨੂੰ ਇੰਜਨੀਅਰ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸੀਨੀਅਰ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸਿੱਖੇਕੇ. ਸ਼ਸ਼ੀਕਿਰਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸ਼ੈਟੀ। 2 ਅਤੇ 3 ਵਿੱਚ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ (ਸੀ) ਨੰ.. 992, 997, 998, 1000, 1001, 1003, 1006 ਅਤੇ 2019 ਦਾ 1007

• ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼੍ਰੀ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

• ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਰਲੇਵੇਂ ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਲੇਵੇਂ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਆਰ. ਸ਼ੰਕਰ [2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 1003 ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ] ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਰਾਕੇਸ਼ ਦਿਵੇਦੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ

• ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਲਗਾਤਾਰ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਰ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

• ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਅਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਪਰਿਣਾਮੀ ਕਾਰਵਾਈ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ, ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਿਆਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਅਯੋਗਤਾ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ, ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

• ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਖਾਲੀ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਕੌਣ ਚੋਣ ਲੜ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੀ. ਮੁੱਦੇ

18.ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨਇੱਥੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ:

1. ਕੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ?

2. ਕੀਸਪੀਕਰ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਹੈ?

3. ਭਾਵੇਂ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ, ਕੀ ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਬਾਕੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਲਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ?

4. ਕੀ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਲਈ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ?

ਡੀ. ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ

19.ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਡਾ: ਰਾਜੀਵ ਧਵਨ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ

ਤਹਿਤ 'ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ' ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। (1)(ਜੀ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ।

20.ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਕਨੂੰਨ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਪਲਬਧ ਉਪਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ [ਦੇਖੋ ਯੂਪੀ ਸਟੇਟ ਸਪਿਨਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਐੱਸ. ਪਾਂਡੇ, (2005) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 264]। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਕੈਟੇਨਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀ, ਸਹੂਲਤ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਮਜਬੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਾਰੰਟਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਨ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੋਲ ਹੋਰ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਅ ਹੋਣ। [ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂਹ, ਏਆਈਆਰ 1958 ਐਸਸੀ 86; ਹਰਬੰਸਲਾਲ ਸਾਹਨੀਆ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਅਨ ਆਇਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2003) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 107]

21.ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲਨੇ ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਬਨਾਮ ਜ਼ੈਚਿਲਹੂ, 1992 ਐਸ.ਯੂ.ਪੀ.ਪੀ. (2) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 651 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ:

"109. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪੈਰੇ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਪੀਕਰ/ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੰਕਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 136, ਅਤੇ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਘੇਰਾ, ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਪੀਕਰ/ਚੇਅਰਮੈਨ ਕੇਵਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, ਮਾੜੇ ਇਰਾਦੇ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

22. ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ. ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਪੀਕਰ, ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਹੈ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ। ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

23. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਖੋਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ [ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ, (1978) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 248 ਵੇਖੋ]।

24.ਉਜਾਮ ਬਾਈ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, ਏਆਈਆਰ 1962 ਐਸਸੀ 1621 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨੌਂ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨਰੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਧਰ ਮਿਰਾਜਕਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, ਏਆਈਆਰ 1967 ਐਸਸੀ 1 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਸੀ:

"54. ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਉਜਾਮ ਬਾਈ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ [(1963) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 778] ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਾਂਝਾ ਆਧਾਰ ਸੀ ਕਿ ਤਿੰਨ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ

ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਝੂਠ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਕੇਸ ਹਨ:

(1) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ; (2) ਜਿੱਥੇ ਕਨੂੰਨ ਅੰਤਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ ਪਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ; ਅਤੇ (3) ਜਿੱਥੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤਿ-ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

25. ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (2006) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1 ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"11. ਸਪੀਕਰ, ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ,ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਬਨਾਮ ਜ਼ੈਚਿਲਹੂ [1992 ਐਸ.ਯੂ.ਪੀ.ਪੀ. (2) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 651 ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸੀਮਤ ਹੈ।]। ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ ਜਾਂ ਮਾਲਾ ਫਿਡਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬਾਹਰੀ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਰੰਗੀਨ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਆਰਡਰ ਰੱਦ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

26. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਬਹਿਸਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਡਾ. ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੇ ਧਾਰਾ 32 ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਆਤਮਾ - ਇਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਿਲ - ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਧਾਰਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 32 ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਐਕਟ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਹਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਣਇੱਛਤ ਖਾਤਮੇ ਤੋਂ। ਸਕੀਮ ਭਾਰਤੀ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹਨ।

27.ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਲਾਗੂ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸਨੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੱਖਿਅਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਬੇਵਕੂਫੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਲੰਘਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੇਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾ ਕਰੇ।

28.ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਕੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਆਂਇਕ ਲੜੀ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ [ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਓ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਸਟਰਲਾਈਟ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ (ਆਈ) ਲਿਮਿਟੇਡ,2019 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐੱਸ.ਸੀ 221]।

29. ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 872 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 25.09.2019 ਅਤੇ 26.09.2019 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਮਾਮਲਾ ਅੰਤਮ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸੇ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਹੈ।

30. ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਧੀਨ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਉਚਿਤ, ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਉਪਾਅ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਧਿਰਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਨਾਰਾਜ਼ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

31. ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸੀਮਾ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। , ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ।

ਈ. ਅਸਤੀਫ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ

32.ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, 17 ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 15 ਨੇ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਦਨ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਪੀਕਰ ਨੇ 2019 ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 4 ਅਤੇ 2019 ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 5 ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 28.07.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ 2019 ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 25.07.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਸਵੈਇੱਛਤ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਨਹੀਂ ਸਨ।

33.ਸ਼੍ਰੀ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸੀਮਤ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੇਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 190(3)(ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 190(3) (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਂਚ "ਸਵੈਇੱਛਾ" ਅਤੇ "ਸੱਚਾਈ" ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਕਾਰਨ ਲਈ।

34. ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ/ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਤੀਫੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ/ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ।

35. ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ 33ਆਰਡੀਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਨੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਦੇ ਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹਾ ਵਿਵੇਕ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਤੀਫਾ ਤਾਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਪੀਕਰ "ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਸਤੀਫਾ ਸਵੈਇੱਛਤ ਜਾਂ ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ"। ਅਸਤੀਫ਼ੇ "ਸਵੈਇੱਛਤ" ਜਾਂ "ਸੱਚੇ" ਸਨ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਨ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਦੀਕਸ਼ਿਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਉਸਦੀ "ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ" 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹੈ, ਇਹ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸਤੀਫਾ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਜਾਂ ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਛੱਡਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਸਦਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

36. ਅਗਲਾ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਜੋ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 190(3)(ਬੀ) ਵਿੱਚ "ਸਵੈ-ਇੱਛਤ" ਅਤੇ "ਸੱਚਾ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। 33 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂਆਰਡੀਸੰਵਿਧਾਨਕਸੋਧ, ਧਾਰਾ 190(3)(ਬੀ) ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

“(3) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ-

(ਏ) .....

(ਬੀ) ਸਪੀਕਰ ਜਾਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਹੇਠ ਲਿਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ|

37. 33ਆਰਡੀਸੰਵਿਧਾਨਕਸੋਧ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 190(3)(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜੋੜਿਆ। ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਧਾਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"(3) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ-

(ਏ) .....

(ਬੀ) ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਸਪੀਕਰ ਜਾਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਹੇਠ ਲਿਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਜਾਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਸਦੀ ਸੀਟ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਪ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਸਪੀਕਰ ਜਾਂ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਹੋਵੇ, ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਸਤੀਫੇ ਤੋਂ ਸਵੈਇੱਛਤ ਜਾਂ ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਅਸਤੀਫਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

38.ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 33 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂਆਰਡੀਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ, ਅਨੁਛੇਦ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਨ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਅਸਤੀਫਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਇੱਕਤਰਫਾ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ

ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। [ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਗੋਪਾਲ ਚੰਦਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, (1978) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 301 ਵੇਖੋ; ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਪਰਮ ਦੇਵ, (1993) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 725]

39.ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਿਧਾਂਤ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ। ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਚੰਗੇ ਜਾਂ ਮਾੜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣਾ ਉਸ ਦਾ ਇਕਮਾਤਰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। 33ਆਰਡੀਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਉਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਇੱਛਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ।

40. ਦੂਜਾ,33ਆਰਡੀਸੰਵਿਧਾਨਕਸੋਧ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਅਸਤੀਫਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਪੱਤਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸੀਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੀਟ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਅਸਤੀਫਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਅਸਤੀਫਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਤ ਵਿਵੇਕ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸਤੀਫਾ ਹੈ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਜਾਂ ਸੱਚਾ, ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

41. ਤੀਜਾ, ਸਪੀਕਰ ਅਸਤੀਫਾ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸਪੀਕਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਸਤੀਫਾ "ਸਵੈਇੱਛਤ ਜਾਂ ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ"। ਇੱਥੇ, ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 22, ਨਿਯਮ 202 (2) ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“(2) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਅਸਤੀਫਾ ਪੱਤਰ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੌਂਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਤੀਫਾ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਅਤੇ ਸੱਚਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੀਕਰ ਅਸਤੀਫਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੁਰੰਤ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਨਿਯਮ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਸਵੈਇੱਛਤਤਾ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਅਸਤੀਫਾ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕਾਲ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 190(3)(ਬੀ) ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਲਈ ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ, ਜੋ ਸਦਨ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੈ, ਦੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਸੀਮਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਰਸਮੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਸਤੀਫਾ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਅਤੇ ਸੱਚਾ ਸੀ।

42.ਚੌਥਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ "ਸੱਚਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸਦਾ ਸਿੱਧਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਲਿਖਤ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਅਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। "ਸੱਚਾ" ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ਼ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੇ ਪੱਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

43.ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, "ਸਵੈ-ਇੱਛਤ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸਤੀਫਾ ਧਮਕੀ, ਜ਼ੋਰ ਜਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ 33 ਦੇ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈਆਰਡੀਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:

1. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 101 (3) (ਬੀ), ਅਤੇ 190 (3) (ਬੀ) ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਅਧੀਨ ਲਿਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਪੀਕਰ ਜਾਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ। ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ. ਇਸ ਲਈ, ਸਪੀਕਰ ਜਾਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੁਆਰਾ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਜਾਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੁਆਰਾ ਅਸਤੀਫਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ। ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਠੀਕ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਜਾਂ ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ, ਧਮਕੀ ਜਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ।

44.ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ, ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 190(3)(ਬੀ) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੇ ਮਕਸਦ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਸਿਆਸੀ ਦਬਾਅ 'ਤੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ "ਸਵੈ-ਇੱਛਤ" ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਲਿਖਤ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ "ਸੱਚੀ" ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ 33 'ਤੇ ਬਹਿਸਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ

ਹੈਆਰਡੀਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ। 33.05.1974 ਦੀ ਬਹਿਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।ਆਰਡੀਸੰਵਿਧਾਨਕਸੋਧ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

ਐਚਆਰ ਗੋਖਲੇ:ਮੈਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾਬਿੰਦੂ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਿੱਲ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਮਾਨਯੋਗ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ। ਮੈਂਬਰ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਹਿਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕੁਝ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗਾ. ਸਰ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਬਿੱਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਬਿੱਲ ਜਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ।

ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਕਿ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਸਵੈਇੱਛਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਰਾਸਰ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਬਿੱਲ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ. ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਹੀ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਰੋਕਦੇ ਹੋ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਮੂਲ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, 'ਮੈਂ ਸਦਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ' ਕਹਿਣ ਦਾ ਆਮ ਅਧਿਕਾਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ, ਕੀ ਇਹ ਲੋਕਤਾਂਤਰਿਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਅਸਤੀਫਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਲੋਕ ਉਸ 'ਤੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ- ਸਿਆਸੀ ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਕੇ- ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਅਸਤੀਫਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜੋ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸੱਚ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਸੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੱਚ ਸੀ। ਇਹ ਹੋਇਆ ਸੀ. ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ, ਲਗਭਗ 200-300 ਲੋਕ, ਗਏ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ, ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ, ਦਸਤਖਤ ਲਏ ਗਏ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ

ਵਿੱਚ, ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੇਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸਪੀਕਰ ਤੱਕ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੜ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਸਦਨ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ, 2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 872 ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਵੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪੈਂਡਿੰਗ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

45. ਸਾਡੀ ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਅਸਤੀਫਾ ਤਾਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ "ਸਵੈ-ਇੱਛਤ" ਜਾਂ "ਸੱਚਾ" ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੀ ਸੁਤੰਤਰ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੀਕਰ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਅਯੋਗ ਹੈ ਅਸਤੀਫੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਹੋਰ ਬਾਹਰੀ ਕਾਰਕ। ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

46. ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 190(3)(ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਅਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਐੱਫ. ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਬਾਅਦਅਸਤੀਫਾ

47. ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਹੁਣ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਮੁੱਦਾ 2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 992 ਅਤੇ 2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 1003 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

48. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੀਏ, ਸੰਵਿਧਾਨ (ਪੰਜਾਹਵਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ) ਐਕਟ, 1985 ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ 1960 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਘੇਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਥਾ ਕਾਰਨ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਡਿੱਗਣ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਿਆਂ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

“ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਲ-ਬਦਲ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਿੱਲ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

49. ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ “ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਅਤੇ

ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਗੜਬੜ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। " ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਬਸਟਰੈਕਟ ਹੇਠਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"9. ਇਹ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿਚਲੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਦੇਸ਼ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਲਾਲਚ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਉਪਾਅ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜੋ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਨੁਕਸ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

50.ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 91ਸ੍ਰੀਟਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸੋਧ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ 75(1ਬੀ), 164(1ਬੀ) ਅਤੇ 361ਬੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ।

51.ਸੋਧ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬਲੈਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੇ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਾਧੂ ਨਤੀਜੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬੇਅਸਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਜੋ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਕਗਾਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਤੁਰੰਤ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ

75(1ਬੀ), 164(1ਬੀ) ਅਤੇ 361ਬੀ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗੀ, ਬਲਕਿ 91 ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਹਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗੀ।ਸ੍ਰੀਟਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ।

52.ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਡੀਟੀਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਾਂਗਰਸ, 1991 ਐਸ.ਯੂ.ਪੀ.ਪੀ. (1) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 600 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਰੋਕ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। . ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਬਸਟਰੈਕਟ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

118. ਵਿਧਾਨ, ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ, ਦੋਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਤੋਂ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ। ਪਰ ਇਸਦੀ ਆਮ ਭਾਸ਼ਾ, ਇਸ ਲਈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਰੂਪ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜੋ ਉਸ ਬੁਰਾਈ ਨੇ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਮਾਂ ਬਦਲਦਾ ਹੈ, ਨਵੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਨਾਲੋਂ ਵਿਆਪਕ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ. ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਸੱਚ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਮੌਕਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ, "ਅਮਰਤਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿੰਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ...." ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾ ਜਾਂ ਰੋਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਿਰਫ਼ 'ਕੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ' ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਸਗੋਂ 'ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ' ਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੁਨੀਲ ਬੱਤਰਾ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ [(1978) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 494: 1979 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਵੇਖੋ (ਸੀਆਰਆਈ) 155]।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

53.ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਐਨਸੀਟੀ) ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, (2018) 8 ਐਸਸੀਸੀ 501 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ

ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ ਜੋ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ:

284.1.ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਠੋਸ ਪਹੁੰਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਜਮਹੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪੈਰਾਡਾਈਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਪਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵਡਿਆਉਂਦੀ ਹੋਵੇ।

284.5ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਰਵਉੱਚ ਸਾਧਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਦੋਹਰੇ ਅੰਗ ਹਨ, ਜਨਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਚੈਕ ਅਤੇ ਬੈਲੇਂਸ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਾਸਨ, ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਲੋੜੀਂਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

54.ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਬਨਾਮ ਸਵਾਮੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਮੌਰਿਆ, (2007) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.
270. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਅਤੇ 6 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਮਿਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ:

"34.ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ 'ਤੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਛੱਡ ਦੇਣ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਵ੍ਹਿਪ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ

ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਐਕਟ ਕੋਰੜੇ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਜਾਂ ਅਵੱਗਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸਵੈਇੱਛਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛੱਡਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦੁਆਰਾ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਪਾਰਟੀ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵ੍ਹਿਪ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਉਸ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵ੍ਹਿਪ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 50ਵੀਂ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਦੀ ਸਹੀ ਸਮਝ 'ਤੇ, ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੈਰਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਜੋ ਸਥਿਤੀ ਉਭਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਮਿਤੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵ੍ਹਿਪ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਪੋਸਟ ਫੈਕਟੋ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ..."

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

55.ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਯੋਗਤਾ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਡੀ. ਸੰਜੀਵਯ ਬਨਾਮ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਏਆਈਆਰ 1967 ਐਸਸੀ 1211 ਦੇ ਕੇਸ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ:

"5. ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਹੈ,ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 150 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਮਲਾ ਜ਼ਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ

ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਵਾਪਿਸ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ, ਉਸ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ…”

ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਤੀਫ਼ੇ 'ਤੇ, ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਦਾਗ ਵਾਸ਼ਪ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਲ ਬਦਲੀ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ।

56. ਉਪਰੋਕਤ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਅਸਤੀਫਾ ਅਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਸਾਮੀ ਖਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਤੱਥ/ਢੰਗ ਨੂੰ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਭਾਵੇਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਐਕਟ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਜਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਸਤੀਫਾ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ।

ਜੀ. ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ

57.ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਸਪੀਕਰ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ,

ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਵਿਵਹਾਰ ਦੁਆਰਾ.

58. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਹੀ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਮੰਗ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਲ-ਬਦਲ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਿਸਾਲ 'ਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ, ਕੈਨੇਡਾ ਆਦਿ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

59. ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ:

"2. ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗਤਾ।-

(1)ਪੈਰੇ 4 ਅਤੇ 5 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਦਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸਦਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ-

(ਏ)ਜੇਕਰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੈ; ਜਾਂ

(ਬੀ)ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪੂਰਵ ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਜਿਸ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਲਟ ਅਜਿਹੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਦਾ ਹੈ। , ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਵੋਟਿੰਗ ਜਾਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਵੋਟਿੰਗ ਜਾਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ, ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੋਟ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਅਯੋਗਤਾ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਢੁਕਵਾਂ ਅਰਥ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

60.ਸ਼ਬਦ 'ਅਯੋਗਤਾ' ਦਾ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਅਰਥ ਹੈ 'ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕੁਝ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਗਲਤ ਕੀਤਾ ਹੈ'। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਰਥ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਦਾ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪੈਰਾ 2 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

61. ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਕੇਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 168 ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਰਾਜ ਲਈ ਇੱਕ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਦੋ ਸਦਨ ਅਰਥਾਤ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 172 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਰੇਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜਲਦੀ ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਛੇਦ 173 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੂਚੀਬੱਧ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

62.ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 190(3) ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਸੀਟ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 191 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਜਾਂ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਹ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਹੇਠ ਲਿਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 190(3) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

63.ਆਰਟੀਕਲ 191 ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

“191. ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ।

(1)ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਹੋਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ-

(ਏ)ਜੇਕਰ ਉਹ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਭ ਦਾ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਨਾ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ;

(ਬੀ)ਜੇਕਰ ਉਹ ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(ਸੀ) ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੱਕ ਅਣਡਿੱਠਾ ਦਿਵਾਲੀਆ ਹੈ;

(ਡੀ)ਜੇਕਰ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰਾਜ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧੀਨ ਹੈ

ਮਾਨਤਾਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਜਾਂ ਪਾਲਣਾ;

(ਈ)ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਯੋਗ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ.—ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਭ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਮੰਤਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜ ਲਈ.

(2)ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗ ਹੈ।"

64. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ ਕਿਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 191(1) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ (ਏ) ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ

(ਬੀ)ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਲਈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਰਟੀਕਲ 191(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਯੋਗਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਭ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਣ, ਦਿਮਾਗੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ ਆਦਿ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ

ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। . ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਰਟੀਕਲ 191(2), ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ "ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ" ਲਈ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਵਾਕਾਂਸ਼ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਾਲ ਲਈ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ।

65.ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 192 ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 191(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਜਪਾਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 191(2) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਜ਼ਮੀਨੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 102(2) ਅਤੇ 191(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

66.ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਾਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 164 (1ਬੀ) ਅਤੇ 361ਬੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 164(1ਬੀ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

“164. ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ

(1ਬੀ). ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਸਦਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਕੋਈ ਚੋਣ ਲੜਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸਦਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੱਕ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਸਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 361 ਬੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"361 ਬੀ. ਲਾਹੇਵੰਦ ਸਿਆਸੀ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਯੋਗਤਾ।-

ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਦਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਜੋ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਦਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਵਧੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੋਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵੀ ਅਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਮਿਤੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਉਸਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਜਾਂ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਸਦਨ ਲਈ ਚੋਣ ਲੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਾਗ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੰਡਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਦੋ ਹੋਰ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ।

67.ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਘੇਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ,ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

68. ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਦਾ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਹੱਦ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"6. ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ।

(1) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਦਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਸਦਨ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅੰਤਿਮ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਦਨ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਾਂ ਸਪੀਕਰ ਅਜਿਹੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਦਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸਨੂੰ ਸਦਨ ਇਸ ਲਈ ਚੁਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਇਸ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਦਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪੈਰੇ ਦੇ ਉਪ-ਪੈਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 122 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। , ਧਾਰਾ 212 ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ।"

ਅਯੋਗਤਾ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ, ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ / ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

69.ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੰਤਮਤਾ ਜੋ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੈ, ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਖੋਹਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਸਪੀਕਰ, ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਵਾਦ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਤ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਥੇ, ਸਾਨੂੰ 'ਅੰਤਿਮ' ਅਤੇ 'ਨਿਰਣਾਇਕ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਅੰਤਿਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਉਹੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

70.ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ

ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 6(2) ਅਧੀਨ ਅੰਤਮ ਧਾਰਾ ਕਿਸੇ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਸੀਮਤ ਆਧਾਰ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ:

"109.ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪੈਰੇ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਪੀਕਰ/ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫੰਕਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 136, ਅਤੇ 226 ਅਤੇ 227 ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਘੇਰਾ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਪੀਕਰ/ਚੇਅਰਮੈਨ ਕੇਵਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ, ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਗਾੜ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

71.ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਨਿਯਮ 7(3)(ਬੀ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ। 1986, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਯੋਗ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

72.ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਟਰੇਟਜੈਕੇਟ ਫਾਰਮੂਲੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਪਦੰਡ, ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਰ ਐਸ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, (1986) ਐਸ.ਯੂ.ਪੀ.ਪੀ. ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 617 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ:

"25.ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਕਠੋਰ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਹ ਲਚਕਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸੈਟਿੰਗ ਅਤੇ ਪਿਛੋਕੜ, ਅਧਿਕਾਰ

ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਜੋ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

73.ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਵੀ ਐਸ. ਨਾਇਕ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, 1994 ਐਸ.ਯੂ.ਪੀ.ਪੀ. (2) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 641 ਪੰਨਾ 653 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ:

“20...ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਗਲਤੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 6(1) ਦੁਆਰਾ ਸਪੀਕਰਾਂ/ਚੇਅਰਮੈਨਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਪਰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਉਹ ਅਟੱਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਲਚਕਦਾਰ ਹਨ" ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਠੋਰ ਸਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਟ੍ਰੈਟਜੈਕੇਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੀ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

74.ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਬਾਲਚੰਦਰ ਐਲ. ਜਰਖੀਹੋਲੀ ਬਨਾਮ ਬੀ.ਐਸ. ਯੇਦੀਯੁਰੱਪਾ, (2011) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1 ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਕਿ ਰਵੀ ਐਸ. ਨਾਇਕ

ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ), ਇੱਕ ਅਯੋਗਤਾ ਹੁਕਮ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕੋਈ ਸਟ੍ਰੈਟਜੈਕੇਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

75. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ। [ਅਧਿਆਇ ਜੇ ਵੇਖੋ]

76.ਕੁਝ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

77."ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ" ਵਾਕੰਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਈ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼" ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਕੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ, ਲੋਕ ਸਭਾ, (2007) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 184 ਵਿੱਚ, "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼" ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"360...ਸਾਧਾਰਨ ਰੀਡਿੰਗ 'ਤੇ, ਆਰਟੀਕਲ 122(1) "ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ" ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ "ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਬੇਨਿਯਮੀ" ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ "ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ" ਤੋਂ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜੋ ਕੁਝ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵਿਗਾੜਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ

ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਪਰ ਫਿਰ, 'ਪ੍ਰੋਸੀਜਰਲ ਬੇਨਿਯਮਤਾ' 'ਸਥਿਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ' ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਅੰਗ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਅਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਾ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਜਵਾਬ ਲਈ ਬੇਲੋੜੀ ਖੋਜ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਇਕਸੁਰਤਾ ਵਾਲੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼, "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼" ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਪੀਕਰ ਤੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕੀ ਹੈ। "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ" ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੇ ਟੱਚਸਟੋਨ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

78.ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਉਸ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਧਦਾ ਜਿਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਗਲਤੀ ਜਿਸਦੀ ਅਸੀਂ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਯੋਗਤਾ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਅਯੋਗ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਗਲਤੀ ਵੱਖ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਪਰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ, ਇਸ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

79. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤੀਸਰੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਖਰਾਬੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਇਸ

ਸੰਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਹੈ ਜੋ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਬੋਝ ਹੈ। [ਈਪੀ ਰੋਯੱਪਾ ਦੇਖੋ ਬਨਾਮਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ,(1974) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 3; ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਪਾਲ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ); ਨਿਆਂਇਕ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ, (1991) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 699] 'ਤੇ ਸਬ-ਕਮੇਟੀ. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਖਾਸ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਭਾਰੀ ਬੋਝ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਖਰਾਬੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

80.ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਉਲਟਾ ਹੈ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦਾਹਰਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਕੈਟੇਨਾ ਵਿੱਚ "ਵਿਪਰੀਤਤਾ" ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ, ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖੋਜਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਜਬ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

81.ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਡਾ. ਰਾਜੀਵ ਧਵਨ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵਿਗਾੜ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ "ਕੁਝ ਸਮੱਗਰੀ" ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਇਆਵਤੀ ਬਨਾਮ ਮਾਰਕੰਡੇਯ ਚੰਦ, (1998) 7 ਐਸਸੀਸੀ 517 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੁਣੌਤੀ ਤੋਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਉਪਲਬਧ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਵਿਵਾਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ।

82.ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢੀਏ ਸਾਨੂੰ ਗਰਿਫਿਥ ਅਤੇ ਰਾਇਲ ਆਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਫੰਕਸ਼ਨ, ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਐਂਡ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ (1989 ਐਡ., ਪੰਨਾ 119) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ:

''ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਹੈ, ਸਾਂਝੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੋਟਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਦੀ ਰਾਇ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਂਬਰ ਅਸਹਿਮਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਮਝਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਮੈਂਬਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਵ੍ਹਿਪ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲੋਂ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚੇਗਾ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰੇਗਾ। ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸਤਾ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੁੱਧ ਵੋਟ ਪਾਉਣਾ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਹੈ। ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੱਖ ਦੇ ਨਾਲ ਪਰਹੇਜ਼ ਜਾਂ ਵੋਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ। ”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

83.ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਘੇਰਾ ਸਿਰਫ ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਆਧਾਰਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਪੀਕਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਰਿੱਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਐੱਚ. ਤਾਕਤਸਪੀਕਰ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾਤੱਕ ਅਯੋਗਤਾਦੀ ਮਿਆਦ ਮਿਆਦ

84.ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਮਿਆਦ ਲਈ ਚੋਣ ਲੜਨ ਅਤੇ ਸਦਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ।

85. ਅਯੋਗਤਾ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਂ ਮਿਆਦ ਜਿਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਰਥਾਤ, ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 15 ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੱਕ।ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ।

86. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਖੋਜ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ “ਚੁਣ” ਜਾਣ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 361ਬੀ ਅਤੇ 164(1ਬੀ), ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਚੁਣੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਬਾਰ. ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ ਦੇ ਤਹਿਤ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ.

87.ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ ਨੇ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਅਯੋਗ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਹੁਕਮ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਦਨ ਦੇ ਮਾਸਟਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਪੀਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜੋ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਿਦਵਤਾ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਸਦਨ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਅਤੇ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਦਨ ਦੇ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਦਿੱਤੀ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਦਲ-ਬਦਲੀ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਦੰਦ-ਰਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

88. ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਕੇਸ਼ ਦਿਵੇਦੀ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 191, ਜੋ ਕਿ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਦੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੋਕ ਐਕਟ, 1951 ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਦੰਡ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

89. ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੱਕ ਵਧਦੀ ਹੈ?

90. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ, ਅਜਿਹੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਜਾਂ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 190(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸਪੀਕਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

91. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 191 ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 191(1) ਇੱਕ ਆਮ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਅਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 191(2) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ

ਹੈ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 191(2), ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਾਂਗ, ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿ "ਅਯੋਗਤਾ" ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਿਆਦ ਜਾਂ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

92.ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 191(1) ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 191(2) ਵਿਚਕਾਰ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 191(1) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 191(1) ਦੀ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਦਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ "ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ" ਅਤੇ "ਹੋਣ ਲਈ" ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਆਰਟੀਕਲ 191(2) ਸਿਰਫ਼ "ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਲਈ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 191(2) ਵਿੱਚ "ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ" ਵਾਕੰਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਯੋਗਤਾ ਅਨੁਛੇਦ 191(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਕਿਸਮਾਂ ਤੋਂ ਗੁਣਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੀ ਹੈ।) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ. "ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ" ਵਾਕੰਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਰਥ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸਦਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ, ਜੇਕਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 191(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੋਵੇ। ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਲੇਖ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ 191(2) ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਅਧੀਨ ਅਯੋਗਤਾ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵਾਧੂ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।

93. ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 36(2) ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਕਦੋਂ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 36(2)(ਏ), ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 191 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀਟ ਭਰਨ ਲਈ "ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ" ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ

ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਗੂੰਜਦਾ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 191(1) ਵਿੱਚ, ਨਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 191(2) ਵਿੱਚ।

94. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 164(1ਬੀ) ਅਤੇ 361ਬੀ, ਜੋ ਕਿ 91 ਦੁਆਰਾ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।ਸ੍ਰੀਟਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ,ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਅਧੀਨ ਅਯੋਗਤਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਵਧਣਗੇ, ਜੋ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤੱਕ, ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ "ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ" ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਦਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੋਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਚੋਣ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਅਧੀਨ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ।

95.ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸੰਘ ਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 72 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 191(1)(ਈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸੰਸਦ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਸਦ ਨੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਨੂੰ "ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ" ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। .

“ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਜਾਂ ਸਦਨਾਂ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਐਕਟ, ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਦਨਾਂ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

96.ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੇ ਭਾਗ II ਦਾ ਅਧਿਆਇ II ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਧਿਆਇ III ਧਾਰਾਵਾਂ 7 ਤੋਂ 11 ਤੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਅਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਖਾਸ ਅਵਧੀ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਅਯੋਗਤਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਖਾਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਿਆਦਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

97.ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਪਬੰਧ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗਤਾ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਅਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗਤਾ ਦੁਬਾਰਾ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਧਾਰਾ 191, ਧਾਰਾ 164(1ਬੀ) ਅਤੇ 361ਬੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

98.ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਅਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

99.ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਵੇਖੀਏ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਅਜੇ ਵੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਇੱਥੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਾਂਗ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ

ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਪਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ, ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

100.ਅਸੀਂ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ।

ਇੱਕ ਅਯੋਗਮੁੜ-ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਦੰਦਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਘਟਨਾ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਵਾਧੂ ਦੰਡ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇਣ ਲਈ "ਅੰਦਰੂਨੀ" ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ।

101.ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਜੀ. ਨਰਾਇਣਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਜੀ. ਪੰਨਰਸੇਲਵਮ, (1972) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 717 ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਲੋੜ ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ:

"20. ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 171 ਅਤੇ 173 ਦਾ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 6, ਸਾਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ

ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਇਰਾਦਾ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਬੇਤੁਕਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ। ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 171 ਦੇ ਅਧੀਨ "ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਯਤਾ" ਦੀ ਇੱਕ ਮੰਨੀ ਗਈ ਯੋਜਨਾ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੀ ਭੁੱਲ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ, ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਕਿ ਇਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਬੇਤੁਕੇ ਨਤੀਜੇ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ. ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ, ਗ੍ਰੈਜੂਏਟਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਯੋਗਤਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਜੋੜ ਕੇ, ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾ, ਜਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ, ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਿਕ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

102.ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਨਐਸ ਵਰਦਾਚਾਰੀ ਬਨਾਮ ਜੀ. ਵਸੰਤਾ ਪਾਈ, (1972) 2 ਐਸਸੀਸੀ 594 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਨ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ:

“18. ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਯਤਾ ਐਕਟ, 1950 ਵੋਟਰ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹੋਣ ਲਈ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਤੋਂ 10-ਏ ਉਹ ਆਧਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਾਰੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਨ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਾਧਾਰਨ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਨੂੰ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਦੇ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕੋਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ

ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਰਾਇਣਸਵਾਮੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

103.ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁਵਿਧਾ, ਬਰਾਬਰੀ, ਤਰਕ ਜਾਂ ਸਮਝੇ ਗਏ ਸਿਆਸੀ ਇਰਾਦਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

104.ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਸਖ਼ਤ ਮਾਡਲ ਦੀ ਇੱਛਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਲਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਛਾਲਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪਾਪ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

105.ਅਸੀਂ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਅਤਿਅੰਤ ਸਟੈਂਡ ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਤਿਅੰਤ ਸਟੈਂਡ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ ਅਸਹਿਮਤੀ 'ਤੇ ਠੰਡਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਧਾਨਕ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। [ਜੀ. ਨਰਾਇਣਸਵਾਮੀ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵੇਖੋ]

106. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਐਕਟ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਸ਼ੁੱਧ ਸੰਕਲਪ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਯੋਗ ਅਤੇ ਅਵੈਧ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਪਾਲ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ

ਦੀ ਧਾਰਾ 105 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁਝ ਅਣਲਿਖਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਕੋਲ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੇਖਣ ਲਈ, ਕੱਢੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।

107. ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਣ-ਕਥਿਤ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹਾ ਵਿਸਤਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਜਾਂ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਵਿਸ-ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੇਖਕ, ਬੈਂਜਾਮਿਨ ਕਾਂਸਟੈਂਟ ਨੇ 1814 ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ:

“ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਮਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ. ਫਿਰ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਉਹੀ ਕਰੋ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਛੱਡੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦੋ ਸੁਧਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਗਠਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕੇ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

108. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਬਦਲਾਅ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਚੁੱਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

109. ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ:

48.ਵਿਦਵਾਨ ਲੇਖਕ, ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੈਂਬਰ ਆਮ ਹਲਕੇ ਦੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਤੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿਸਦਾ ਨਿੱਜੀ ਵਿਵਹਾਰ ਉਸਦੇ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵਾਧੂ ਯੰਤਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਹਲਕੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। '

ਵਿਚਾਰ. ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਅਰ ਡਿਵਾਈਸ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਲਕਾ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਅਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ: [।ਬੀ।ਡੀ. 52, 53 'ਤੇ]

“ਕਿਹੜਾ ਵਿਹਾਰ ਰੀਕਾਲ ਪਾਵਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਸਦਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਵਿੱਤੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ। ਉਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ (ਜਾਂ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਘਾਟ) ਨਾਕਾਫੀ ਸੀ···. ਤੀਜਾ, ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਉਪ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਦਨ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਵੀਂ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਲਦੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨਾ ਗੈਰਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਆਚਰਣ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਚੋਣ ਦੀ ਆਮ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੀਜੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲੇਗਾ)। ਪਰ ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁੜ ਚੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਇਆ; ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਅਗਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੱਕ ਹਲਕੇ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਬਿਹਤਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੀ ਸਜ਼ਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।"

49. ਦਰਅਸਲ, ਇੱਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਕੀ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦਲ-ਬਦਲ ਲਈ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਏਗਾ। ਗੈਰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਹੈ...

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

110. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ, ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕੀ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। [ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ, 1992 ਐਸ.ਯੂ.ਪੀ.ਪੀ. (3) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 217 ਵੇਖੋ]

111.ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅਯੋਗ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਯੋਗਤਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 15 ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੱਕ ਰਹੇਗੀ। ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਤਿ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਆਰਡਰ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

112. ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਇਕੋ ਇਕ ਅਫਸੋਸ ਹੈ, ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਦਬਾਅ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਰਗਾ ਵਧੀਆ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਾਉਣਗੇ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ 25.11.1949 ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ:

... 'ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਸਰ ਅਲਾਦੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਸਵਾਮੀ ਅਈਅਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਟੀਟੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮਾਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ

ਚੰਗਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦਾ ਮਾੜਾ ਨਿਕਲਣਾ ਯਕੀਨੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਮਾੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਮਾੜਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਚੰਗਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਹੋਣ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਕੰਮਕਾਜ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਪਾਲਿਕਾ, ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਲੋਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਗੇ। ਕੌਣ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ? ਕੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਗੇ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣਗੇ? ਜੇਕਰ ਉਹ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਵਧੀਆ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਵਿਅਰਥ ਹੈ

ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੋਕ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਖੇਡਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।'

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

113.ਡਾ: ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੇ 26.11.1949 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਦੁਹਰਾਇਆ:

… 'ਸੰਵਿਧਾਨ ਜੋ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਲਾਈ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਆਦਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਤਿੱਖੀ ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਉਪਬੰਧ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਨਿਹਿਤ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਲੋਕ ਸਮਰੱਥ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਨੁਕਸਦਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਬਿਹਤਰ

ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ। ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਇੱਕ ਮਸ਼ੀਨ ਵਾਂਗ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇੱਕ ਬੇਜਾਨ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਇਹ ਜੀਵਨ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅੱਜ ਇਮਾਨਦਾਰ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਤ ਰੱਖਣਗੇ।'

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

114. ਉਸੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਰਾਖੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਸਗੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ।

115.ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ, ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਸਬੰਧ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ। ਜੇਕਰ ਸਪੀਕਰ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਉਲਟ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਨਤਾ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

116. ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਸਪੀਕਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਪੱਖ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਨਾਗਰਿਕ ਸਥਿਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਗੈਰ-ਜਮਹੂਰੀ ਅਮਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

I. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

117. ਸ੍ਰੀ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 145 (3) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ.

118. ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਇਹ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 145(3) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ:

"145. ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਯਮ, ਆਦਿ।

...

ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 143 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਪੰਜ ਹੋਵੇਗੀ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਆਰਟੀਕਲ 132 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਅਧਿਆਏ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜੱਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਸਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਗਠਿਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਾਏ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਭੇਜੇਗੀ ਅਤੇ ਰਾਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

119. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 145(3) ਅਧੀਨ ਲੋੜਾਂਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ, ਅਕਸਰ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ਼ ਮੂੰਹ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ

ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਲੱਭੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਵਾਲੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ।

120.ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 145(3) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਹਨ, 'ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ' ਅਤੇ 'ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ'। ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ, ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ:

i. ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ;

ii.ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈਕੇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ.

121.ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

122.ਆਮ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਵਾਲ ਜੋ ਇਤਫਾਕ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਹਾਇਕ ਸਵਾਲ ਜਿਸਦਾ ਅੰਤਮ ਨਤੀਜੇ ਲਈ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੀ ਹੋਂਦ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦਾਅ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਤੋਲਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਅੰਤਮ ਨਿਰਧਾਰਨ 'ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਅੰਤਿਮ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ

ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ" ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਵਾਲ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਲੋੜ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਅਹਿਮ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਲੋੜ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਤੁਲਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

123.ਅਬਦੁਲ ਰਹੀਮ ਇਸਮਾਈਲ ਸੀ. ਰਹੀਮਟੂਲਾ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਬਾਂਬੇ, ਏਆਈਆਰ 1959 ਐਸਸੀ 1315 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਉੱਠੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਵਾਲਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹਵਾਲਾ ਮੰਗੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਗਵਾਨ ਸਵਰੂਪ ਲਾਲ ਬਿਸ਼ਨ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, ਏਆਈਆਰ 1965 ਐਸਸੀ 682 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅੰਤਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“11... ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 5 ਜੱਜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 145(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 5 ਜੱਜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਠਾਕੁਰ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ, ਏਆਈਆਰ 1960 ਐਸਸੀ 356 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਅੰਤਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ…. .ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਏ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੀ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 145(3) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਬੈਠੀ ਹੈ

ਸਿਵਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ (ਪੀ.ਯੂ.ਸੀ.ਐਲ)ਬਨਾਮਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ, (2003) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 399, ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ।

124. ਉਪਰੋਕਤ ਐਲਾਨਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਾਵੀ ਉਸਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਠੋਸ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਸੀਂ ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਨ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸੇਧ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਢਾਂਚਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

125. ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਮਾਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

126.ਕੇਸ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਮੋੜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਸਪਸ਼ਟ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੇ "ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਛੱਡਣ" ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਦੱਸਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਖਤ ਸਮਝਦਾਰੀ.

ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

127.ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਆਪਕ-ਆਧਾਰਿਤ ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ ਅਟੱਲਤਾ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਕਰੇ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 145(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਅਤੇ ਘੁਸਪੈਠ ਵਾਲੇ ਹਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਯਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਿਆਂ।

128. ਆਖਰੀ ਪਹਿਲੂ, ਜੋ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੱਟੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ। [ਜਨ ਹਿੱਤ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ, (2019) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 224 ਵੇਖੋ]

129.ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਾਮਲੇ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ (ਸੀ) ਨੰ. 2019 ਦਾ 992

130.ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ (ਸ਼੍ਰੀਮੰਥ ਬਾਲਾਸਾਹਿਬ ਪਾਟਿਲ) ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਚੇਨਈ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 18.07.2019 ਅਤੇ 19.07.2019 ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ, 20.07.2019 ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ

ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅੱਗੇ 24.07.2019 ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਿਤੀ 23.07.2019 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਅਤੇ 28.07.2019 ਨੂੰ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

131.ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਆਦੇਸ਼, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਚੇਨਈ ਜਾਣ ਦੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਚਾਰ/ਪੱਤਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਬੇਅਰਾਮੀ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਡਾਕਟਰ ਦੋਸਤ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੰਬਈ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 12.07.2019 ਅਤੇ 15.07.2019 ਨੂੰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 22.07.2019 ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ 20.07.2019 ਨੂੰ ਵ੍ਹਿਪ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਛੁੱਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਸਪਤਾਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ 19.07.2019 ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਾਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬੀ ਹਸਤਾਖਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

132. ਇਹ ਅੱਗੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 18.07.2019, 19.07.2019, 22.07.2019 ਅਤੇ 23.07.2019 ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਵੋਟ ਮੰਗਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਫਲੋਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ 23.07.2019 ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣੂ ਸੀ।

133. ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਲਈ, ਬਕਾਇਆ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਵੋਟ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਾਰਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਤੱਕਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ, ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਹੜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

134.ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵਿਗੜਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਵੀ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵੀ ਖੜਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਉਲੰਘਣਾ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੋਈ ਵਜ਼ਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਵੋਟ 'ਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣੀ ਸੀ।

ਡਬਲਯੂ.ਪੀ (ਸੀ) ਨੰ.2019 ਦਾ 997

135.ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 15 ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਰਨਾਟਕਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ। 19.01.2019 ਨੂੰ, ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 18.01.2019 ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਮੀਟਿੰਗ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਬਾਰਾ 08.02.2019 ਨੂੰ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੀ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। 08.02.2019 ਨੂੰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 (ਰਮੇਸ਼ ਜਰਖੀਹੋਲੀ) ਨੇ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦਾ ਵਿਆਹ 24.02.2019 ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਮੰਗੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 2 (ਮਹੇਸ਼ ਕੁਮਾਥੱਲੀ) ਨੇ ਵੀ ਬਿਮਾਰ ਸਿਹਤ ਕਾਰਨ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ

11.02.2019 ਨੂੰ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ,
ਭਾਵ ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ ਅਤੇ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 2(1)(ਏ) ਅਧੀਨ ਅਯੋਗਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 14.02.2019 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 20.02.2019 ਨੂੰ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣਾ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੈਂਡਿੰਗ ਸੀ, ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ 06.07.2019 ਨੂੰ ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ/ਜੇ.ਡੀ(ਐੱਸ.) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਸ ਹੋਰ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 11.07.2019 ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

136.ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਸਮੇਤ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ। ਫਰਵਰੀ 2019 ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਮਿਤੀ 16.01.2019 ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੁਆਰਾ, 18.01.2019 ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ 18.01.2019 ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ 06.02.2019 ਦੀ ਅਗਲੀ ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਅਤੇ 06.02.2019 ਤੋਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ। ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਸਤੀਫੇ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਸਨ।

137.ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕਡਾ. ਉਮੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ 11.02.2019 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਡਾ. ਉਮੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਨੇ

04.03.2019 ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਨੇ 01.04.2019 ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਇਲਾਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਡਾ. ਉਮੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹੇ ਗਏ।

138.ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ। ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਭੋਗ ਅਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਡਬਲਯੂ.ਪੀ (ਸੀ) ਨੰ.. 998, 1000, 1001, 1005, 1006 ਅਤੇ 1007 ਦੇ 2019

139.2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 1005 ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜੇਡੀ(ਐਸ) ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 2019 ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 5 ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਿਤੀ 28.07.2019 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ।

140.ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 998, 1000, 1001, 1006 ਅਤੇ 1007 ਦੇ 2019 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਾਰੇ ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 2019 ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 3 ਅਤੇ 4 ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 28.07.2019 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਹੁਕਮ, ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ 10 ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

141.ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵੇਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹਾਈਲਾਈਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। 01.07.2019 ਅਤੇ 11.07.2019 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਦਸ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ 2019 ਦੇ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 872 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 11.07.2019 ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ

ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਹੋਰ ਪੰਜ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ 2019 ਦੀ ਲੰਬਿਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰ. 872 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ, 17.07.2019 ਨੂੰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਫਲੋਰ ਟੈਸਟ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ, ਆਰ. ਸ਼ੰਕਰ [2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 1003 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ] ਨੇ 2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 929 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। 23.07.2019:

“ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਅਤੇ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿਨ ਦੇ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਾਇਦ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟ ਵੋਟ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

142.ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਪੀਕਰ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਤਤਕਾਲਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਵਾਜਬ ਮੌਕੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

143.ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾਰਵੀ ਐਸ ਨਾਇਕ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਦਿਵਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਈਮੇਲਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਲਕੇ ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਪਤਿਆਂ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ। ਵਿਲੱਖਣ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

144.ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੋਟਿਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈਆਂ ਨੇ ਸਪੀਕਰ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ।

ਡਬਲਯੂ.ਪੀ (ਸੀ) ਨੰ.2019 ਦਾ 1003

145.ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ (ਆਰ. ਸ਼ੰਕਰ) ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੇਪੀਜੇਪੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਦਨ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਚੁਣਿਆ ਮੈਂਬਰ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੇਪੀਜੇਪੀ ਨੇ ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ ਵਿੱਚ ਵਿਲੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ ਦੁਆਰਾ 11.07.2019 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵ੍ਹਿਪ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ।

146.ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 14.06.2019 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੇਪੀਜੇਪੀ ਦੀ ਟਿਕਟ ਹੇਠ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਇਕਲੌਤਾ ਵਿਧਾਇਕ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ ਵਿੱਚ ਵਿਲੀਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਪੈਰਾ 4 (ਪੀਟੀਸ਼ਨਰ) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦਾ 2) ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੈਂਬਰ ਹੈ, ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਵਿਲੀਨਤਾ ਹੈ।

147.ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ 14.06.2019 ਦੀ ਉਕਤ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸਨੇ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਮਿਤੀ 17.06.2019 ਦੇ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਕੇਪੀਜੇਪੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਲੇਵੇਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਮਤੇ 'ਤੇ ਫਾਈਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

148.ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਆਦੇਸ਼, ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਮਿਤੀ 25.06.2019 ਦੇ ਪੱਤਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 4(2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਮੈਂਬਰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ

ਨਾਲ ਰਲੇਵੇਂ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੇਪੀਜੇਪੀ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੈਂਬਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ ਵਿੱਚ ਵਿਲੀਨ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਚਿਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, 25.06.2019 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੱਤਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦੇ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਿਤੀ 25.06.2019 ਦਾ ਪੱਤਰ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

149.ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੋਰ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਮਿਤੀ 14.06.2019 ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਮਿਤੀ 14.06.2019 ਦੇ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 25.06.2019 ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਸਕੱਤਰ, ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੈਂ ਐਨ.ਸੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਗਾਮੀ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 08.07.2019 ਨੂੰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਅਸਤੀਫਾ ਵੀ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 12.07.2019 ਨੂੰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਲਟ ਬੈਂਚਾਂ ਵਿੱਚ ਫਲੋਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੀਟ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਰਲੇਵੇਂ ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਗਲਤ ਅਤੇ ਗਲਤ ਹੈ।

150.ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ਬੱਧ ਕ੍ਰਮ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਵਿਗੜਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਗੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਪੱਖ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਬਾਰੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

151. ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮਾਂ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਡੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਮਿਆਦ ਘਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

152. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਥੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

ਏ. ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸ.ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ, ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ।

ਬੀ. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਘੇਰਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਅਸਤੀਫਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਸਤੀਫੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਪੀਕਰ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਹਰੀ ਕਾਰਕ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

ਸੀ. ਦਲ ਬਦਲੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਸਤੀਫਾ ਅਤੇ ਅਯੋਗਤਾਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀਟ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਗਲੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਡੀ. ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਲਾਲਚ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸਿਆਸੀ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। 91 ਦੁਆਰਾਸ੍ਰੀਟਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ, ਧਾਰਾ 71 (1ਬੀ), 164 (1ਬੀ) ਅਤੇ 361ਬੀ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਕਾਰਨ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਤੱਕ ਕੋਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸਿਆਸੀ ਅਹੁਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਮਿਤੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਜਾਂ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ।

ਈ. ਅਯੋਗਤਾ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪਣ ਨਾਲ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਤੱਥ ਅਤੇ ਦਾਗ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ। ਜਦੋਂ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਪੱਤਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਨਾਲ ਲੰਬਿਤ ਜਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬੇਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਐੱਫ. ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚਾਰ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਬਦਨਾਮੀ, ਵਿਗਾੜ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਜੀ. ਸਾਡਾਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਸਮਾਂ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਮਿਆਦ ਘਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ

ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਐੱਚ. ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 75(1ਬੀ), 164(1ਬੀ) ਅਤੇ 361ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸਿਆਸੀ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ।

i. ਸਪੀਕਰ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਪੱਖ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਲਾਲਚ ਜਾਂ ਗਲਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਘੋੜ-ਸਵਾਰੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਗਰਿਕ ਸਥਿਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਗੈਰ-ਜਮਹੂਰੀ ਅਮਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਅਤੇ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਜੇ. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੀ ਹੋਂਦ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦਾਅ 'ਤੇ ਭਾਰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੀ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ" ਦੇ ਅੰਤਮ ਨਿਰਧਾਰਨ 'ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਅੰਤਿਮ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ" ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਵਾਲ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਆਰਡਰ:

153. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

1. 25.07.2019 ਅਤੇ 28.07.2019 ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਅਯੋਗਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1, 3, 4, 5, 7 ਅਤੇ 8, 2019 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼, ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਹਨ।

2. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਸਬੰਧਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 15 ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੱਕ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਲੱਗ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ।

154. ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਲੰਬਿਤ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਵੀ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦਿਵਿਆਪਾਂਡੇਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate